

Reviczky

Szereplők:

REVICZKY GYULA
KORODA PÁL
KOMJÁTHY JENŐ
TOCSEK
EMMA
MAMA
SZOBALÁNY
ERVIN GRÓF
GELLÉRT GRÓF
JANE
JÁSZAI MARI
SZERKESZTŐ
ÖREGEMBER
HAMILTON HERCEGNŐ
ÁPOLÓNŐ
VAJDA JÁNOS
KOCSMAI VENDÉGEK

Történi: Dentán és Budapesten 1875 és 1889 között.

A jelenetek között eltelt idő megfelel a valóságnak, de az előadás során nem szükséges feltétlenül betartani: tizennégy évet ölel át a történet, játszható azonban lényegesen szűkebb időkerettel is.

Denta, 1875. Szerényen berendezett, de előkelő házra utaló szoba. Zongora. Emma (25 éves) szekrénynek támaszkodva újságot olvas

EMMA "Mikor a virágok születtek, / Szerelmünk akkor ébredett. / Te még rövid ruhába jártál, / S én bújtam még a könyveket. / "

Mama belép, Emma hirtelen leereszti, majd leteszi az újságot. Mama ideges

MAMA (Emmához) Izgulsz?
EMMA (észrevesz egy vázát az asztalon. Indulatos) Mi ez?
MAMA Mi?
EMMA Ez.
MAMA Ervin hozta délelőtt.

Szobalány lép be, folytatja a korábban megkezdett terítést

EMMA Ez a negyedik, amit hoz. A másik meg a virágokat hordja bele.
MAMA Biztos hoz ma is.
EMMA Most már naponta kétszer jönnek?
MAMA (Szobalányhoz) Tegyen fel még egy terítéket. Ki tudja, hogy alakul. Hétfőn nem maradt semmi nekik, elég kínos volt.
EMMA Nem olyan sértődősek.
MAMA Nem, szerencsére.
EMMA Szerencsére. Tehát akkor vacsora is lesz.
MAMA Kínálni lehet. Aztán aki kér, kér, aki nem, nem.
SZOBALÁNY Akkor most hányat összesen?
MAMA Mindenkinek egyet.
SZOBALÁNY Akkor hányat?
EMMA Nekem ne.
MAMA Dehogynem. A grófok, mi ketten, és jön ugye ő, az öt. (A vázát nézi) Nem csúnya. Lehetnél egy kicsit kedvesebb hozzájuk.
EMMA Lehetnék.
MAMA Bár ma nem ők a fontosak...
SZOBALÁNY (Mamához) Poharakból is annyit, ugye?
MAMA Ötöt, igen, a tányérokot viszont csak úgy jelezni.

Szobalány nem érti

MAMA Vedd fel az új ruhádat!
EMMA Miért vegyem fel?
MAMA Ez nem elég elegáns.
EMMA Jó lesz.
MAMA Jobb lesz az.
EMMA Hagyj már békén egy percre!
SZOBALÁNY (téből a tányérok) Letakarjam őket, vagy hogy?
MAMA Inkább tegyük az asztalt a sarokba.

Szobalánnyal együtt megfogja az asztalt és viszi

Nem dugjuk el, de ne is mutogassuk. (Szobalányhoz) Nem bánám, ha nem kellene enni, nem vagyok éhes. De az első benyomás nagyon fontos, és a férfiakat a hasukon keresztül lehet megfogni, azt mondják.

Szobalány kimegy

EMMA Kit akarsz te megfogni?
MAMA Én senkit... Nagyon izgulsz?
EMMA Miért izgulnék? Tizedszer kérdezed! Nem én ragaszkodtam hozzá, hogy felvegyék.
MAMA Dehogynem, te ragaszkodtál.
EMMA Azt meg végképp nem akartam, hogy jöjjön át ide. Annyiszor hallom, hogy mindent én akartam, lassan már elhiszem.
MAMA Én is kíváncsi vagyok, milyen. Nyilván lompos és részeges, az foglalkozási ártalom.
EMMA Na de a világot mindig taknyos kölykök, vagy ocsmány férfiak vitték előre.
SZOBALÁNY Ő biztos nem visz előre semmit. És nem hinném, hogy csúnya volna.
(*megáll az ajtóban*) Gellért és Ervin grófok!

Beszélgetve jönnek be. Gellért alacsony, Ervin magas

GELLÉRT GRÓF Ha egyedül vagyok, nekimegyek ötnék is. Van esélyem, hátha megijednek, azt hiszik, erős vagyok. De nem kenyerem a durvaság. Nem kenyerem. Többnyire elfutok inkább.
ERVIN GRÓF Jó napot, asszonyom, hódolatom, drága Emma!
GELLÉRT GRÓF Igen. Jónapot. (*Asztalra néz*) Lesz étkezés? Remek.
MAMA Jöjjenek csak.

Emma kimegy, láthatóan idegesítik a grófok

ERVIN GRÓF Semmi változás?
MAMA Semmi. Hiába mondom neki, hogy egy nő a férfinak tesz szívességet, ha belebetegszik, amikor elhagyják.
GELLÉRT GRÓF Volt egy esetem...
ERVIN GRÓF ...fiatal még, megviseli.
MAMA Délután végre zongorázott egy kicsit. Ez a legtöbb, ami várható tőle. Eljöttünk ide, a világ végére, de csak rosszabb lett minden. Nem is olyan fiatal...
ERVIN GRÓF Denta azért nem a világ vége. A vázát látta már?
MAMA Látta. Nem a vázán múlik.
ERVIN GRÓF Értem.
MAMA Mindjárt jön ez a Reviczky, úgy csinál, mintha nem érdekelné. Pedig jó ideje ő az egyetlen férfi, aki valamilyen szerepet játszik az életében.
ERVIN GRÓF Értem.
MAMA Üljenek le... Kérnek valamit?
GELLÉRT GRÓF Igen, segítséget. Ki kéne kötni a lovamat, nem tudtuk. Nagyon rúg. Segítene valaki?
MAMA Emma, én, vagy a szobalány?
ERVIN GRÓF (*leinti Gellértet*) Ugyan már! Nem megy az el az enyém mellől. Olyanok, mint két testvér. Csak most megvadult az övé, kétszer le is dobta Gellértet. Meg vannak zavarodva a lovak is ebben az időjárásban... A legjobb ilyenkor egyedül hagyni őket, megnyugszanak szépen.
EMMA (*bejön az új ruhában. Mamához*) Összegyűrődött a másik.
ERVIN GRÓF Tetszik a váza, Emma kisasszony?
EMMA Köszönöm. Majd a többi mellé teszem.
ERVIN GRÓF Hoztam magának még valamit. Kint hagytuk, nehogy megijedjen.
GELLÉRT GRÓF Hát igen, hát azzal bejönni, mi?.. (*Ervinre nevet*)
ERVIN GRÓF Hozzuk be. Nem könnyű darab.
GELLÉRT GRÓF Jó, és akkor kössük is ki. És akkor utána fogyasztunk majd.

Ervin és Gellért kimegy

EMMA Idióták.
MAMA Vele is úgy beszélsz majd, mint ezekkel?
EMMA Miért, beszélnem kell vele?
MAMA Mégiscsak érdekes dolog megismerkedni valakivel, akinek hónapok óta figyeled az írásait.
EMMA Az más. Mert olyan, mintha én írnám azokat a verseket.
MAMA Na, hát akkor tetszhet ő is.
EMMA Mama...
MAMA Nem azt mondtam, hogy menj férjhez hozzá! De azért férfi, nem árt az a te korodban. Láttam én is azokat a verseket, nagyon szerethet szenvedni ez a Reviczky. Rokonlélek. Te is szívesen búslakodsz, hát még egy lírikus. Mi mástól lenne egyébként lírikus? Minden költő szomorú. Vagy legalábbis szeretne az lenni. Most már jöhetne.
EMMA Nem is kellett volna áthívni.
MAMA Az a legkevesebb, hogy bemutatkozik neked, te mentetted meg az életét.
EMMA Én?
MAMA Állítólag majdhogynem éheznek. Itt teljes ellátást kap és négyszáz forintos fizetést, szerintem soha nem volt ilyen jó neki. A két gyerekkel nem lesz sok gondja. Szerencséje, hogy járatod azt az újságot.
EMMA Miért nem mondd, hogy a versei miatt?

Ervin és Gellért beszélgetve érkezik, Ervin kezében hatalmas karabély

GELLÉRT GRÓF Akkor még nem mertem volna párbajozni. Persze most se. Most se merek.
ERVIN GRÓF A párbajban kiderül, ki igazi férfi. Ha gondod van, szólj. Vívok, lövök érted.
GELLÉRT GRÓF Barátom.
ERVIN GRÓF Persze csak azért verekszem, akiért érdemes. Emma, Ön olyan szép, magáért szívesen harcolnék. Tudja, mennyire tetszik nekem.
EMMA Jaj, elég már.
ERVIN GRÓF Hát ezt hoztam magának.
EMMA Mi ez?
GELLÉRT GRÓF Mi ez?
ERVIN GRÓF Karabély. (*Átadja*)
EMMA Mit csináljak vele?
ERVIN GRÓF Jó ez a háznál. Mutogassa. Nézegesse. Gondoljon róla rám.

Emma elveszi, Ervinre fogja

MAMA Szép ajándék.

Emma Mamára fogja

GELLÉRT GRÓF Milyen erős!

Emma leereszti a karabélyt

MAMA Sikerült kikötni?
ERVIN GRÓF Hogy? Sikerült, igen.
GELLÉRT GRÓF Gyerekjáték volt.
ERVIN GRÓF Hallották a legújabb pesti pletykát Bittner báróról? A szerencsétlen állítólag beleesett a tulajdon vizeletébe, amikor megpróbált elrángítani az üzekedő lovak mellől egy szintén részeg másik bárót. Ez az élet! Ott a helyem. Emma, eljön velem Pestre?
EMMA (*a karabélyt egy ajándékkupac közé teszi*) Most inkább nem. Jó? Most nem. Jó itt nekem.

GELLÉRT Igaz. Látszik. Remekül néz ki, jól fest. Bár tegnap mintha rózsaszín lett volna az arca, most meg inkább olyan sárgás.

ERVIN GRÓF Bocsánatát kérem apró barátom nevében. Csupán arra akart utalni, hogy sápadtabb a szokottnál.

GELLÉRT GRÓF Igen.

ERVIN GRÓF Ki kellene mozdulnia néha innen. Jöjjön velem Pestre! Szórakozni muszáj!

EMMA Inkább hozzanak egy csokor virágot a vázába, jó? Akkor ma is tesznek valami jót velem. Anyám elégedett lesz magukkal. Kinn a kertben gyönyörű rózsák nyílnak, szedjenek egy csokorral.

ERVIN GRÓF Ha megengedné, megvárnánk itt előbb ezt az urat. Nem mintha pontosan érteném, miért magához jön bemutatkozni, ha egy másik házban lesz nevelő.

EMMA De hát miért kellene értenie?

MAMA Emma olvasta a hirdetését, ő írt neki, hogy volna ez az állás.

EMMA Most már érti.

ERVIN GRÓF Költő. Egy költő lesz a gyerekek nevelője. Legalább szerelmes leveleket ír? Híres? Pesti, ugye?

GELLÉRT GRÓF Megannyi kérdés.

EMMA Holnap, amikor nyilván ismét itt lesznek, szívesen elmesélek róla mindent, amit megtudok. Most viszont menjenek el inkább.

ERVIN GRÓF *(sértetten)* Természetesen nem zavarunk tovább.

GELLÉRT GRÓF Nem. Nem.

Indulnának a grófok, de Szobalány belép

SZOBALÁNY Reviczky úr megérkezett. Bejöhet?

MAMA Bejöhet.

REVICZKY *(belép)* Engedjék meg, hogy bemutatkozzam.

MAMA Helyezze magát kényelembe, Reviczky úr. Én volnék a ház úrnője, ha már ura nincs. Ismerkedjen meg a lánnyal. Emma, ő írt magának.

REVICZKY Jó napot.

EMMA Üdvözlöm.

MAMA *(a grófokra mutat)* Ők a barátaink, néha átjönnek hozzánk. Nem nagyon mozdulunk ki innen, ők mesélik el, mi újság a világban. Találkozott már a tanítványaival?

REVICZKY Nem, majd ha visszamegyek.

ERVIN GRÓF Maga költő, mint hallom.

REVICZKY Most már miatt vagyok itt.

GELLÉRT GRÓF Jó, csak hallottuk, ugye.

MAMA Emma minden versét kívülről tudja.

EMMA Ez nem igaz. Egyáltalán.

ERVIN GRÓF Mondja, költő úr, régen izgat a kérdés, milyen érzés költeni? Ahogy jönnek a szavak, a rímek, nagyszerű lehet parancsolni a betűknek. Állj ide! Állj oda!

REVICZKY Igen.

ERVIN GRÓF Nagy boldogság lehet nekifogni egy versnek, és tudni, hogy egyszer elkészül.

REVICZKY Boldogság. Bár a keserűség termékenyítőbb hangulat.

MAMA Miért nem ül már le? Esetleg oda az asztalhoz. Úgyis mindjárt...

ERVIN GRÓF ...és meg is jelennek azok a versek?

EMMA *(magában)* Tudtam.

REVICZKY *(Ervinhez)* Előfordul.

MAMA Hogy utazott?

REVICZKY Jól, köszönöm.

MAMA Megszokja hamar a vidéket, meglátja. Furcsa lesz a nagyváros után, de meg lehet szokni.

REVICZKY Nemrég lakom Budapesten, vidéken nőttem fel.

MAMA Hát akkor jó. Könnyű lesz.

ERVIN GRÓF A fővárost se könnyű ám megszokni. Én ott születtem, és azonnal megérezem valakiről, ha lentről jött. Érződik az. Mondja, tanított már?

REVICZKY Tanítottam.

ERVIN GRÓF Mikor?

REVICZKY Még diákként.

MAMA Na hát akkor nem lesz semmi gond...

ERVIN GRÓF És a verseket majd postán küldi Pestre?

REVICZKY Meg fogom oldani. *(Mamához)* Köszönöm, hogy ajánlottak, de most mennék. Ki kell csomagolnom.

MAMA Nem képzeli, hogy elengedem anélkül, hogy valamit megtudnék a lányom kedvencéről?! Meg aztán egy kis kacsasült is jólesik így utazás után.

EMMA *(Reviczkynek)* Azt hiszem, kellemetlenül érzi magát. Nem is csoda.

REVICZKY Nem, csak sietek. Talán majd máskor. *(Meglátja a zongorát)* Maga zongorázik?

EMMA Csak néha. Amikor kell.

MAMA Játssz valamit nekünk, Emma! *(Reviczkynek)* Beethovent úgy játssza, hogy az ember szeme megtelik könnyel. Képzeld, ennyi síró ember egy szobában...

EMMA Most inkább nem.

ERVIN GRÓF Sok rosszat hallani manapság a költőkről, már megbocsásson. Bolondos figuráknak tartják őket. De én biztos vagyok benne, hogy közöttük is akad jellemes ember.

REVICZKY Nekem például kevés jellemem van. Annál több kedélyem. Bizonyos helyzetekben jót tesz.

GELLÉRT GRÓF Én is kedélyes ember vagyok, nevetek a világon. Inkább én nevetek rajta, mint hogy ő nevéssen rajtam.

REVICZKY Igaza van.

ERVIN GRÓF *(Gellértre mutat)* Túl jó a természete. Nekem bezzeg nem ilyen. Úgy elszentelenedett a szolgám, hogy pofon kellett ütnöm. Nem szeretem fenyíteni, de kénytelen voltam.

GELLÉRT GRÓF Szenttelenek, egyre inkább. Tapasztalom én is.

ERVIN GRÓF Mondtam, csutakolja meg a lovat. De csak nem indul. Mondom neki: menj már, nem érek rá. De csak húzza az időt, kérdezget, egyik lábáról a másikra áll. Még egyszer szoltam, aztán jött a pofon. Ebből értenek ezek.

GELLÉRT GRÓF Az ember próbál emberi szavakkal...

ERVIN GRÓF ...abból aztán értett, indul azonnal. Úgy megcsutakolta, szebben fénylett, mint új korában.

MAMA Hát igen, érdekes...

REVICZKY Még egyszer köszönök mindent.

MAMA *(zavarban)* Azért remélem, átnéz majd időnként hozzánk.

REVICZKY Szívesen, ha úgy kívánja. Viszontlátásra. *(Emmához)* Viszontlátásra, kisasszony.

MAMA Isten áldja, jó munkát!

EMMA Viszontlátásra.

Reviczky kimegy

GELLÉRT GRÓF Nekünk nem is köszönt.

ERVIN GRÓF *(Mamához)* Kissé nagyképű, nem találja úgy?

GELLÉRT GRÓF A származására nemigen lehet. Figyelték az öltözetét? Zavarban is volt, azért próbáltam oldani egy kicsit.

EMMA *(a grófokhoz)* Felháborítóan viselkedtek. Soha nem jön ide többé.

GELLÉRT Felháborítóan viselkedtünk?!

ERVIN GRÓF Menjünk, Gellért. Minket itt ma nem szeretnek. Viszontlátásra, asszonyom. *(Emmához)* Kézcsókom.

GELLÉRT Igen. Viszlát.

Kimennek

(*kintről*) Várjál, nem szedtünk virágot!

Emma kifelé indul, Mama utána megy, próbál vele beszélgetni

MAMA Jól összekavarodott minden.

Emma kimegy, Mama és Szobalány marad benn

MAMA Szedjen le mindent. Csak a poharamat hagyja, meg azt a kis bort. Elég hamar véget ért az este, igaz?

SZOBALÁNY (*pakol, tölt Mamának*) Igen, kérem.

MAMA Tetszett magának? Ez a Reviczky.

SZOBALÁNY Hogy értve?

MAMA Hogy értve! Hát nők vagyunk, nem? Úgy értve.

SZOBALÁNY Nem azért vagyok én itt, hogy nézegessem a vendégeket.

MAMA Szép ember. Ritkán fordul meg mifelénk ilyen. Különb ezeknél a grófnál, egészen más. Mit gondolsz, megtetszett neki Emma?

SZOBALÁNY Nem tudom, kérem. Én a tényekkel törődök, meg a villákkal...

MAMA Ne legyen már ilyen érzéketlen. Szeme csak van. Tetszik, vagy nem?

SZOBALÁNY Tetszik, engedelmelemmel.

MAMA Na látja! Nekem is. Persze az nem számít. Én nem magamnak figyelem a férfiakat.

SZOBALÁNY Olyan kis szelíd... Bátortalan...

MAMA Kicsoda?

SZOBALÁNY Meg olyan... Kedvesen néz.

MAMA Én nem tudom, én is voltam fiatal... Nem most, nem mondom. De nem értem ezt.

SZOBALÁNY Szép ember, igen...

MAMA Jól van, elég már. Nem azt kérdeztem, hogy szerelmes-e belé.

SZOBALÁNY Dehogy!

MAMA Hozzon be még egy üveg bort! De ne a portóit, a másikat! Na menjen már.

SZOBALÁNY Igen. (*Kimegy*)

MAMA Csak véget ér ez a szálnalmas büszkeség, nem tarthat örökké. Elmegy az idő, és nem jön vissza. Fel kell dűlni a szívet néha! Szárnyalni vagy zuhanni, mindegy... Csak legyen valami.

Ugyanott, Reviczky és Emma. Elegánsan terített asztal. Esznek

EMMA Az anyám? Ezt nem értem... Én üzentem.

REVICZKY Két üzenetet kaptam. Először azt, hogy jöjjenek magához, utána meg hogy a mamája kéri, jöjjenek át a lányához. Azt hittem, ő szólt kétszer.

EMMA: Nem tudtam... Azt hiszem, itt az ideje, hogy elnézését kérjem miatta. És a múltkori vendégeink miatt. Tulajdonképpen ezért akartam beszélni magával. Anyám velük akar szórakoztatni engem.

REVICZKY Szórakoztatóak. Talán ez a jó szó rájuk. És miért mondta a mamája, hogy a lánya kedvence vagyok?

MAMA (*belép, két tányér salátát tesz le az asztalra*) Ezt elfelejtettem, a saláta. Ízlik, Reviczky úr?

REVICZKY Köszönöm.

MAMA És egyébként? Hogy érzi magát?

REVICZKY Minden rendben van.

Csend, Mama tesz-vesz

REVICZKY *(Emmához)* Szóval olvasta a verseimet.
EMMA Az újságokban. Elég gyakran, ezért csodálkozom, hogy ez a Segédegylet, vagy mi, adott pénzt magának vonatjegyre.

Mama kimegy

REVICZKY Csodálkozik? Talán mert magának a macskái is parfümözve vannak. Én viszont költő vagyok. Lehet, hogy soha nem lesz három rend ruhám.
EMMA Büszke rá?
REVICZKY Büszke nem vagyok. De nem az én szégyenem.
EMMA Persze, nem is azt mondtam... Nem tudtam, hogy a versírásért nem fizetnek.
MAMA *(belép, ételt hoz)* Kis csirkeszárnyat hoztam még. A szobalányunk kimenőn van, nekem meg nincs nagy rutinom a tálalásban.

Reviczky tányérjára tesz egy csirkét

REVICZKY Köszönöm, elég lesz... *(Emmának)* Valamennyit fizetnek, de vonatjegyre nem elég.
MAMA Összeszedem a tányérokat...

Csend, Mama tesz-vesz

EMMA Ennek fényében nagyvonalúságra vall, hogy képes a humorról értekezéseket írni. Bár nem értem egészen, Jézust miért nevezi humoristának.
REVICZKY Azt is olvasta? Nem kellene annyit olvasnia. A betű mérgez.
EMMA Olvastam, de nem értettem.
REVICZKY Most akkor erről beszéljünk?
EMMA Engem érdekel.
REVICZKY Jó. Szerintem a humor a humanizmus költészete. Esély a túlélésre. Figyeljen csak, tud-e mondani bármi mást, ami feltalálja a nagyban a kicsit, a kicsiben pedig a végtelent? A humornak csak a formája komikus, a tárgya soha. A humor maga a felülemelkedés...
MAMA Igen, igen. Mennyire így van...
REVICZKY Persze akinek semmi gondja, az ezt nem tudhatja. Csak aki megutálta a világot, és magát is. Az a bünt szelídebben bírálja, az erényt pedig szigorúbban ítéli meg. Az ilyeneket nevezem én humoristának. Sokat kell túrni ahhoz, hogy az ember azzá legyen. Na most Jézus ugye a szenvedés istene. Ez a szenvedés, ez az ő boldogsága. És a felülemelkedés Jézus humora. Röviden.
MAMA *(meredt koncentráció után ocsúdik)* Nem zavarok, csak nyugodtan. *(Kimegy)*
EMMA Azt mondja meg, egy költő miért foglalkozik ilyesmivel? Miért nem csak a szerelemmel?
REVICZKY A szerelmes költészetnek nincs jövője, ez ritkán jelent nagy költőt. Én messzebbre nézek. Van, akit elhagy valakit, és elhítteti magát, hogy a világ nem ér semmit. Képzeld, ha ez egy költővel történik. Én egyébként sem akarok a halálos ágyamon a szerelmeimre gondolni. Szervenem tudok, de nyavalyatorós nem leszek. Tudom, mi a szenvedés, éppen ezért küzdök ellene, mint a vízbefúló.
EMMA A fájdalmat én is ismerem, és nem lennék földi lény, ha nem az én bajaimat tartanám a legigazságtalanabbaknak. Emberek műve volt mind. Mégsem lettem embergyűlölő, legfeljebb kerülöm őket. Ne gondolja, hogy szeretek szenvedni, de nem tehetek mást.
REVICZKY Hogyne tehetne? Azt csinál, amit akar.
EMMA *(felnevet)* De hiszen akkor maga nem nagy költő!.. Az a Lajka... Gyerekkori szerelme, és még mindig róla ír verseket... "Száll az idő, letűnnek a tavaszok évei, de a kékszemű szőke lányt el nem bírom felejteni"...
REVICZKY Maga Reviczkyt idéz?

EMMA "Szép volt és ifjú, mint a hajnal / S ábrándos, mint az alkonyat. / Egy angyaltól a magas égből / Nem különbözhetett sokat"... Szerelmes volt belé, igaz?

REVICZKY Költő is lehet szerelmes, csak vigyázni kell, mert könnyen tönkremehet. Mint költő, úgy értem.

EMMA Hát akkor csak vigyázzon.

REVICZKY Vigyázok.

MAMA *(belép egy üveg borral)* Még egy kis italt. *(Tölt)*

REVICZKY Egyébként nem is beszéltem vele. Tizenöt éves voltam.

Mama kimegy

REVICZKY A pozsonyi ligetben minden reggel ugyanabban az időpontban, ugyanott sétált el. Én egy padon ültem mindennap. Naponta láttuk egymást, egy pillanatra egymásra néztünk, de soha nem volt bátorságom, hogy megszólítsam. Vicces, ugye? Vicces és giccses, nem nagyon tetszene, ha olvasnám. Maga szerint szerelem ez?

EMMA Ez a szerelem.

REVICZKY Nem tudom. Akkor én is ezt gondoltam, de azóta sok minden történt. Ha ez a szerelem, akkor a szerelem nem több, mint nézés.

EMMA Egyébként nem giccses, csak valószínűtlen. De kedves...

REVICZKY Igazából miért hívtott ide?

EMMA ...magához való. Kitalál magának egy világot, egy kicsit szomorút, aztán küzd ellene a szomorúság ellen. És az mit jelent, hogy messzire tekint?

REVICZKY Nekem két lelkem van. Az egyik a földön, a másik az égből. Ez a kettő civakodik egymással. Én földi dolgok miatt tönkremenni nem fogok.

EMMA Bátor kijelentés.

REVICZKY Bátor vagyok.

EMMA És mit akar ez az égi lélek?

REVICZKY Most például azt, hogy kisértsem meg Krisztust. Még vár a költőjére. Olvasom a Bibliát, és gondolkodom róla.

EMMA Hisz is benne?

MAMA *(belép, kezében süteményes- és gyümölcsös tál)* Hozhatom az édességet, ugye?

REVICZKY Olyan vagyok, mint egy rossz anyós, igaz? Mindig rosszkor jövök.

REVICZKY Miért nem ül le közénk?

MAMA Dehogy, beszélgessenek csak.

REVICZKY *(Emmához)* Hogy hiszek-e? Annyira azért nem vagyok bátor, hogy erre igennel, vagy nemmel válaszoljak. Mindenesetre drámát akarok írni róla. Ez érdekel.

EMMA Drámát Jézusról? Micsoda ambíciók.

MAMA Biztos örökölte. A maga apja is nemes, ugye? A neve miatt gondolom.

REVICZKY Elvesztette a birtokait.

MAMA Szegény.

REVICZKY Meg engem is. A haláláig szégyellt.

MAMA Hogyhogy?

REVICZKY Mert nem a felesége az anyám, hanem a cselédje. De nem azért volt büntudata, mert tönkretette egy cselédlány életét, hanem mert megsértette a feleségét. Ilyen volt ő.

MAMA Két nő nevelte?

REVICZKY Nem. Az igazi anyámtól elszakítottak, aztán meghalt az apám felesége. Azóta egy kissé sajátos a nőkhöz való viszonyom.

MAMA Szegény... Akkor az apja nevelte?

REVICZKY Rokonok. De az apámat is láttam néha, utoljára két éve a ravatalon. Amit örökölt, az egy cilinder, egy sétatálca, meg egy pipa volt, nem pedig ambíció, vagy pénz. De becsületesebb is tiszta lappal indulni, nem?

MAMA Hát persze... Ne nem zavarok tovább. *(Kimegy)*

REVICZKY Érdekes a történetem, igaz?

EMMA Érdekes.

REVICZKY Nincs is több titkom Önök előtt. Gondolom, a mamája most kiábrándult belőlem.

Csend

REVICZKY Mit csinál egész nap?
EMMA Én? Végül is semmit.
REVICZKY Semmit?
EMMA Semmit.
REVICZKY És hogy bírja?
EMMA Mit kellene csinálnom? Van egy gondolatom, az elfoglal.
REVICZKY Titkos?
EMMA Rossz emlék. Hagyjuk ezt.
REVICZKY El kell felejteni. A másik alapvető túlélési esély. A humor és a felejtés. Mit szólna, ha holnap is találkozánk?
MAMA *(belép)* Most már leülök én is közétek, jó? Ha nem zavarnak el a fiatalok..

Mosolyogva leül. Nagy csend

Ugyanott. Emma és Reviczky. Emma éppen befejezi a zongorázást, Reviczky az ajtóban áll. A szobában van egy hosszú pad

REVICZKY Turgenyev ír ilyeneket, a nevelő hallgatja a zongorázó kisasszonyt... Szomorú történetek.
EMMA *(a padra mutat)* Üljön le oda. Behoztuk a kertből, félttem, hogy beleszap a villám a nagy viharban. Üljön le nyugodtan, már nem vizes. Ez olyan pozsonyi?
REVICZKY Olyasmi. Volt idő, amikor ilyeneken aludtam. Lyukas cipőben. Persze tél volt. Gondolná?

Leülnek

EMMA Gondolnám. Pesten?
REVICZKY Igen, amikor be akartam venni a fővárost. Elmentem a Nemzeti Színház igazgatójához, soroltam, hol jelentek meg a verseim, azt hittem, állást ajánl majd. Azt válaszolta, szolgálhatok, más nem. Aztán mindenhol visszautasították a verseimet. Mégis tele voltam önbizalommal, csak lakásom nem volt.
EMMA Azért jött Dentára, hogy legyen hol aludnia?
REVICZKY Tudja, milyen érzés beszélgetni magával?
EMMA Fárasztó lehet. Másfél órája mesél.
REVICZKY Maga a legszebb lány, akit valaha láttam.
EMMA Egyrészt nem hiszem. Másrészt ne hozzuk egymást zavarba.
REVICZKY Ugyanaz a nap süt, mint egy hete, és mégis egészen máshogy érzem magam.
EMMA Talán melegebben süt, mint egy hete.
REVICZKY Az lehet. De a hold is szebb.
EMMA Igen, telihold van.
REVICZKY Telihold.
EMMA Telihold. Nincs abban semmi. Kicsit elment az idő...
REVICZKY Eljön a parasztbálba? Erre készül most mindenki. Eljön?

Csend

EMMA El. Jó. Igen.

Reviczky megfogja Emma kezét

EMMA Nem segít nekem?.. Paj... Calibánnal... Levegőre menni...

Bejön Ervin gróf és Mama

EMMA *(elrántja a kezét. Mamának)* Kimegyek Calibánnal.

Emma és Reviczky kimegy

MAMA *(Ervinnek)* Parancsol még valamit?
ERVIN GRÓF Nem, köszönöm. *(Visszateszi poharát az asztalra)* Megint itt van. Már Gyulának hívja őt Emma. Ő meg Emmának Emmát.
MAMA Örülök, hogy valakivel végre...
ERVIN GRÓF ...örül neki. Aztán majd megbánja. Ez egy költő! Nyilván filozofál, okoskodik. Pedig nevelőnek jött, ráadásul nem is ide, hanem arrébb néhány házzal.

Szobalány bejön. Csészéket, tányérokat szed össze

MAMA Hadd filozofáljon.
ERVIN GRÓF A híréket félttem. Előkelő családba ne legyen bejáratos egy ilyen senkiházi. Gondolom, még be is jelenteti magát, ha jön.
SZOBALÁNY Nem, uram. Mindig zavarban van. *(Összeszed mindent, kimegy)*
MAMA Ha megnyugtatja, ő is nemes. Reviczky, ipszilonnal. Testőrtiszt volt az apja.
ERVIN GRÓF Én nem annyira a származásáról beszélek, inkább a lényéről.
SZOBALÁNY *(belép)* Gellért gróf!
GELLÉRT GRÓF *(bejön, kezében hatalmas csokor)* Végre megvan. Egy hétig szedtem, de olyan lett, hogy a kisasszony igen-igen meg fogja köszönni. Igen-igen. Itt van. Nincs meleg itt? Nincs hideg itt?
MAMA Nemsokára átadhatja a virágot, mindjárt visszajönnek. Kiment a nevelővel megfuttatni a kutyát.
ERVIN GRÓF Igaz, hogy Pajtást a nevelő úr átkeresztelte Calibánnak?
MAMA Igen. De hallgat rá.
ERVIN GRÓF Helytelenítem ezt az egészet. Nem szabadna hagyni, hogy elharapózzon a jelenléte. Baj lesz belőle. Emmának elég volt egy csalódás.
MAMA Tud vigyázni magára, ne féltse. Jobban is, mint kellene. Meséljen inkább valamit arról a Bittner báróról!
GELLÉRT GRÓF Az kész van teljesen.
ERVIN GRÓF Tragédia. Egész nap iszik és szidja a világot. Eddig legalább mulatozott, de most már csak rosszkedvű. Félek, hogy több vicces történetet nem tudok mesélni róla.
GELLÉRT GRÓF Már haja sincs.
MAMA Miért iszik?
ERVIN GRÓF Nem tudom. Nem értem az ilyen embereket. Még ha jókedvében inna, vagy mert haszna van belőle. Nem tudom. Mindene megvan, pénze, felesége...
GELLÉRT GRÓF Szép lovai is vannak!
MAMA Egy kicsit félnék tőle. Főleg, ha olyan csúnya, ahogy mesélik. Nem értik, miért iszik? *(Tölt magának és a grófoknak is)* Mindenkinek megvolna az oka rá.
(Ervinnek) Maga még soha nem érezte tehetetlennek magát? Nekem például...
Férjem nincs, több gyerekem nem lesz, őt szeretném boldognak látni. És nem lehet, mert nem hajlandó rá. Itt ez a költő, akit maga annyira gyűlöl. Mondjon, amit akar, én örülnék, ha, akár csak ha öt percig vidámnak látnám.
ERVIN GRÓF Aztán megint csak csalódna.
MAMA Nem érti, mert nincs gyereke. Nem lehet elviselni, hogy egész nap csak ül, és hogy nem lesz máshogy soha.
ERVIN GRÓF Ne essen így kétségbe. Én még szerelmes is vagyok belé.
MAMA Nekem meg a lányom.

Emma lép be. Feldúlt. Mama hozzá lép, grófok arrébb somfordálnak

MAMA (suttogva) Történt valami?
EMMA (hangosan) Mi történt volna? Miért foglalkozol minden perccel?
ERVIN GRÓF Emma kisasszony, már mondtam, ha bajban van, nyugodtan számíthat a segítségemre.
EMMA Már mondta, azóta még nem voltam bajban.
REVICZKY (belép) Elnézést, a kalapom itt maradt.
MAMA Kalap nélkül egy költő...
ERVIN GRÓF ...nem több, mint nevelő, igaz?

Emma Reviczkybe karol

REVICZKY (zavarban) Akkor a bálon. Viszontlátásra. (Kimegy)
MAMA Caliban?
ERVIN GRÓF Caliban!..
EMMA Calibán. Alszik.

A parasztbál. Éneklő, ivó, kiabáló mulatozók. Két részeg öreg az előtérben. 2. Öreg ül, mellette üres szék, amit 1 Öreg kinézett magának. De 2. Öreg kalapja rajta van. 1 Öreg keze bekötte

1. ÖREG Van ott egy hely?
2. ÖREG A kalapomra akarsz ülni?
1. ÖREG Tedd már arrébb.
2. ÖREG (helyet csinál) Üljlél.
1. ÖREG Mér nem borotválkozol?
2. ÖREG Mit törődöl te az én pofámmal? Négy hete akarok. Most már szar lesz.
1. ÖREG Én nem a pofádról beszélek, hanem az arcodról. Hogy beszélsz te?
2. ÖREG Hol a kezed?
1. ÖREG Mit mondsz? Ültél már igazi királlyal egy asztalnál?
2. ÖREG Vén hülye. Király a neved, mi?
1. ÖREG (körülnéz) Mi ez?
2. ÖREG Bál. Ingyen van.
1. ÖREG Meghalt valaki? Vagy született?
2. ÖREG Mit törődöl vele?

Tovább beszélnek, 2. Öreg időnként kimegy valahová. Reviczky tűnik fel. Koroda (egyidős vele) mögé lopózik

KORODA Éljen minden paraszt!
REVICZKY Pali! (megöleli) Vigyázz, agyonütnek! De jó, hogy eljöttél! Igyunk valamit!
KORODA Boldognak látszol. Már a leveledből éreztem.
REVICZKY Nincs többé világbánat! Megvan minden, aki az élethez kell: ifjúság és szerelem.
KORODA Cselédlány?
REVICZKY Cselédlányból annyi van, hogy észre se veszem őket. Ez most nem olyan. Egy királynőről van szó, mindjárt itt lesz. Érte kelek fel reggelente. Egyetlen hibája, hogy cigarettázik. De előttem nem. Egy idő óta fehér ruhában jár. De szép, istenem. Szerelmes vagyok belé.
KORODA És ő? Szeret téged?
REVICZKY Még nem kérdeztem.
KORODA Denta legszebb nője.

REVICZKY Jobb itt elsőnek lenni, mint Rómában másodiknak, barátom. Mesélj, hogy vagy?
KORODA Írok minden nap, ahogy mondtad. Naponta két órát dolgozom.
REVICZKY Jól van. És mit írsz?
KORODA Csak úgy. Gyakorlok.
REVICZKY De mégis mit?
KORODA Mindegy, ki is dobom.
REVICZKY Előtte azért olvasd el. Minden második oldalt.
KORODA És te?
REVICZKY Ez most az élet, nem az irodalom. A boldogságot nem lehet megírni. Azt se bánom, ha többet nem írok. Itt van!

Emma jön fehér ruhában

REVICZKY Emma! Jó estét. Ő a barátom, Budapestről. Koroda Pál.
KORODA Örülök.
EMMA Én is.
REVICZKY Ő az, akivel együtt nőttem fel.
EMMA Tudom, és szintén költő.
KORODA Mesélte? Évekig lakott nálunk. Gyula már beszélt magáról.
REVICZKY Táncoljunk!
EMMA Később.
REVICZKY Most!

Belekarol Emmába, táncolnak. Cigányzene szól

2. ÖREG Van egy barátnőm. De minek. Huszonegy évvel fiatalabb nálam. Valahogy elzavarom majd. Minek? Vót pénze, de má nincs. Csak iszik.
1. ÖREG Jó az.
2. ÖREG Az a legundorítóbb, ha a nő iszik. Egészség!

Reviczky tánc közben szorosán öleli Emmát

EMMA Miért nem hagy egy kis időt nekem?
REVICZKY *(nevet)* Időt? Mire?
EMMA Nem kellene úgy csinálnia, mintha egy pár lennénk.
REVICZKY Miért? Egy pár vagyunk.
EMMA Nem. Akarok mondani valamit... A múltkor... Magába karoltam a grófok miatt.
REVICZKY A grófok miatt?
EMMA Meg előtte, kinn... Jó lenne, ha nem tulajdonítana neki jelentőséget.
REVICZKY Miért ne tulajdonítsak?
EMMA Mert nem fontos.
REVICZKY Úgy csinál, mintha nem történt volna semmi köztünk.
EMMA Nem történt semmi.

2. ÖREG Ki akar jönni a pálinka, azért járkálok ennyit. Eddig feljön *(A torkára mutat)*, itt megáll. Hülye voltam, ráítottam bort.
1. ÖREG Egyél valamit.
2. ÖREG Négy napja nem tudok enni. Két liter lemegy naponta, aszt jól van. Most meg ingyen. Megyek hányni. *(Kimegy)*

REVICZKY: Sokan vannak itt, igaz? Nem akarja, hogy velem lássák. Értem.
EMMA Ne erőszakoskodjon, menjünk vissza a barátjához.
REVICZKY Nem, táncoljunk még. Táncolni akarok magával.

Heveskedik, elesik, feldönt valamit. Sokan odanéznek. Emma elsétál, leül, Reviczky zavartan iszik. Aztán Emma után megy, kezében pohár

EMMA Ettől akar erősebben állni a lábán?
REVICZKY *(az odaérkező Korodához)* Pesten mi újság?
KORODA Ez mi volt?
REVICZKY Nem váltották még le?
KORODA Nem. A Nemzeti reménytelen ügy. A lapoknál meg a Gyulai-félék diktálnak.
REVICZKY Szörnyű...
KORODA Szörnyű. Ilyen ez.
REVICZKY Mi?
KORODA Így van ez.
REVICZKY Elcsúsztam...
KORODA *(tölt neki)* Állj erősebben a lábodon...

Zaj. Koroda jókedvű, Reviczky értetlen, Emma szomorú. 2. Öreg visszatér, mutatja, hogy sikerült hánynia. 1. Öreg örül neki

Emma szobája. Emma ül a zongoránál, Reviczky belép. Emma rámosolyog

REVICZKY Haragszik rám?
EMMA Semmi okom rá.
REVICZKY Akkor hát nincs baj, csak nem volt kedve ott...
EMMA Baj? Baj nincs.
REVICZKY Azt hittem... Nem nagyon aludtam azóta, tudja.
EMMA Pedig az fontos. Én sokszor fel se kelek délig. Igaz, nincs is dolgom. Jólesik sokáig feküdni. A túlélés harmadik titka.
REVICZKY Igen.
EMMA Nem tudna adni egy képet magáról?
REVICZKY Képet?
EMMA Egy arcképet. Hogy ha majd megint nem jön át napokig, legyen mit nézegetnem.
REVICZKY Persze... És maga is?
EMMA Ha akarja...
REVICZKY De átjövök én, amikor csak akarja. *(Átöleli Emmát)*
EMMA Kérem... Ne csinálja...
REVICZKY Ne mindig az esze vezesse. Szeretem. *(Csókolja)*
EMMA A szerelem nézés, nem azt mondta?
REVICZKY Engedje már el magát. *(Csókolja, Emma hagyja, visszacsókol))*
EMMA *(kibontakozik)* Inkább ne.
REVICZKY: Nem lát senki.
EMMA Nem az. Nem akarom,
REVICZKY Mit szeretnél most a legjobban csinálni? Miért nem csinálod? *(Csókolja, Emma hagyja)*
EMMA *(lefejtí Reviczky kezét)* Nem lehet. *(Feláll)* Nincs semmi baj. *(Kimegy)*
REVICZKY *(feláll, dühös)* Üzen, idehív, hozzám bújnik, aztán hideg, mint a kő. Beteg szívvel jöttem Dentára, és most végképp... egy asszony miatt.

Szobalány lép be, tesz-vesz

REVICZKY Kisasszony, jöjjön ide egy pillanatra! Maga most segíthetne nekem. De mindent el is ronthat, úgyhogy mindegy.

SZOBALÁNY Miben segíthetek?
 REVICZKY Semmiben.
 SZOBALÁNY Akkor most nem értem.
 REVICZKY Szeret játszani?
 SZOBALÁNY Játszani? Nem szoktam én.
 REVICZKY Kitaláltam magának egy érdekes játékot.
 SZOBALÁNY Nekem? Nem érek én rá, nem lehet. Muszáj vagyok menni.
 REVICZKY Egy perc az egész. Itt van egész nap ezek között az emberek között. A kisasszony, a mama, a grófok... Milyenek? Vidámak, szomorúak, dühösek? Biztosan gondol róluk valamit.

SZOBALÁNY Ez milyen játék?
 REVICZKY Csak válaszoljon.
 SZOBALÁNY Mint mindenki, gondolom. Hát mindenki vidám is, meg szomorú is, nem? Kicsit talán többször szomorúak, mint kéne. De hát nem értem, mit akar ezzel.

REVICZKY Maga boldog?
 SZOBALÁNY Hogyhogy? Persze.
 REVICZKY Üljön ide mellém.

Szobalány leül

REVICZKY Most jön a játék. Versenyezni fogunk. Síróversenyt rendezünk.
 SZOBALÁNY Síróversenyt?
 REVICZKY Síróversenyt. Aki előbb sírva fakad, az győz.
 SZOBALÁNY Nem vagyok én színésznő!
 REVICZKY Ha az lenne, nem is játszanék magával. Rajta, ne féljen, csak játék.
 SZOBALÁNY Ne vicceljen már, miért sírnék?
 REVICZKY Gondoljon a legnagyobb bánatára. Sose sír?
 SZOBALÁNY Hát éppen...
 REVICZKY Indul a verseny.

Sokáig nézik egymást. Reviczky szeme könnyes lesz, Szobalány riadtan tekintget rá. Aztán felugrik

SZOBALÁNY: Az úr nyert. *(Kiindul)*
 REVICZKY Várjon! Tudja, hol vagyok nevelő, igaz? Menjen át, van egy kép ott rólam. A fiókomban. Hozza át, legyen szíves. Ha ráér.

(Szobalány kiszalad, Reviczky hangosan utánanevet)

EMMA *(belép)* Elnézést, hogy megvárattam. Egyébként... Nagy bünt követtem el, hogy ennyi ideig nem járt itt?
 REVICZKY Magázódunk?
 EMMA Én eddig is magáztam. Jobb így.
 REVICZKY Kedves a szobalánya. Jól érzi itt magát.
 EMMA Remélem is.
 REVICZKY Beszélünk kell. Van miről.
 EMMA Van, biztosan.
 REVICZKY Még mindig nem válaszolt arra, hogy akkor miért hívott át.
 EMMA Maga azt érzi, amit én. Kíváncsi voltam, ennyi az egész.
 REVICZKY Kíváncsi volt.
 EMMA Egyébként szeretek magával lenni, és ezt már akkor is tudtam.
 REVICZKY Én is magával, nyilván észrevette.
 EMMA Szerettem volna, ha jóbarátját ismeri fel bennem.
 REVICZKY Szeret maga engem?
 EMMA Ne kérdezzen ilyet.
 REVICZKY Szeret engem?

EMMA Nem tudom...

REVICZKY Olyan nincs.

EMMA Nem tudom.

REVICZKY Szeret, vagy a Múzsám akar lenni?! Kacérkodik, csókolózunk, aztán úgy csinál, mintha...

EMMA Senkinek nem kívánok többé tetszeni. És senkivel nem akarok többé törődni, értse meg. Még kacérnak is tart. Hogy szerethet, ha ez a véleménye rólam? Jöjjön el gyakran, kedves lesz nekem, de szemrehányást ne tegyen. Irodalmi működése iránt például a legnagyobb érdeklődéssel vagyok.

REVICZKY Irodalmi működésem iránt?! Milyen erő nem engedi hozzám? Más szeret? Vagy huszonöt évesen apácának áll?

EMMA Nem könnyű nekem.

REVICZKY Legyen könnyű. Legyen a feleségem.

EMMA Bolond költőbeszéd. Nem. Én négy évvel idősebb vagyok magánál, képes se lennék úgy boldogítani, ahogy akarnám. Az ön menyasszonyának nyílnia kell még, nem hervadnia. De nem is erről van szó. Nem megyek férjhez. Sem magához, sem máshoz. Tudom, hogy nemsokára csak barátságot fog érezni irántam.

REVICZKY Nem hiszi el, hogy szeretem?

EMMA Maga messzire néz. Nem szerethet úgy, ahogy akarnám. Mindenem túl vagyok, azt tekinteném a legnagyobb jótevőmnek, aki megölné. Miért ámit, hogy szeretjük egymást? Azelőtt csak reményvesztett voltam, most határtalanul boldogtalan vagyok.

REVICZKY Nem én kerestem magát. Ön üzent értem. Felfogatott teljesen.

EMMA Nem akartam. Nem akarok semmit, az élet is csak kötelesség, mert az anyám szeret. Ön boldogabb, nincsenek szülei.

REVICZKY Vigasztaljam?

EMMA Vigasztaljon. Én nem tudok szeretni.

REVICZKY Nagyon tud szeretni.

EMMA Nem. Hogy mondjam ezt? A szívemet nem tudom odaadni. Ne keverje össze a számat és a szívemet. A szívemet nem.

REVICZKY Miért nem?

EMMA Mert egyszer már odaadtam valakinek. A szívemet, a számat és mindenemet. És aztán... És nem tudom elfelejteni. Van, akinek az ilyen könnyen megy, én is megpróbáltam. Anyám a nyakamra hozott, akit csak tudott. Aztán jött maga. De nem akarok mégegyszer csalódni. Nem hiszek el senkinek semmit, magának se. Nem tehetek róla.

REVICZKY De hát miért? Én egy másik ember vagyok!

EMMA Jobb így, az ember nem csalódik.

REVICZKY Ez öngyilkosság. Sőt, gyilkosság.

EMMA Ne játsszon itt nekem. Most fáj, holnapra elfelejti.

REVICZKY Nem létező helyzet...

EMMA Jó, akkor nem létező helyzet. Amit akar. Főleg kellemetlen. De elég már, nem tud engem megváltoztatni. Magának még ezer barátnője lesz, legyen is, boldogok lesznek. Ne gondolja, hogy nem vágyom a paradicsomi boldogságra, de nem találom. Mít csináljak.

REVICZKY Azt ne is keresse, mert olyan nincs. Nincs boldogság vágy és remény nélkül. És veszteség nélkül. Eső nélkül, ha csak a nap süti őket, elhervadnak a virágai, nem? Az örömtől túláradva az ember nem a bánatot keresi, ahogy a nap elől is önkéntelenül az árnyékba menekül? Szenvedés és boldogság sincs egymás nélkül. Magának biztosan sok baja van, de aki baj nélkül él, nem is lehet boldog.

EMMA Akkor boldog vagyok. Ne haragudjon rám.

REVICZKY Rettenetes. Ezek az érzélgősség könnyei, törölje le. Jobban állt a melankólia.

EMMA Köszönöm.

REVICZKY Biztos abban, amit mond?

EMMA Biztos.

REVICZKY Mondja azt, hogy... el kellett mennem. Senki ne haragudjon rám.
 EMMA Elmegy?
 REVICZKY El. *(Indul)*
 EMMA Gyula...
 REVICZKY Igen?
 EMMA Írja meg a Jézus-drámát.
 REVICZKY Ezt tudja mondani? Ahhoz most gyenge vagyok. Talán Jóbról írok egyet. *(Indul)*
 EMMA Nem jön többet?
 REVICZKY Most már túlélem.
 EMMA Haragszik?
 REVICZKY Nem haragszom. Elmegyek messzire. Bosszúból meghódítom Budapestet. Isten önnel.
 EMMA Miért menne el, ha szeretne?
 SZOBALÁNY *(bejön, megáll az ajtóban)* Gellért és Ervin grófok!
 REVICZKY Éppen azért.
 EMMA Vigyázzon magára.
 REVICZKY Vigyázok.

Kimegy, majdnem összeütközik a belépő grófokkal

ERVIN GRÓF *(dühös)* Megmondtam, ugye? Megmondtam előre.
 GELLÉRT GRÓF Emma kisasszony! Jöjjön velünk lovagolni, oly szép az idő! Süt. Hoztunk egy jó lovat. Jó ló. Női. Kese. Úgy megy, mint a villámcsapás! Egyszer az eső elől vágattam vele. Egy centivel mindig megelőztük az esőt, úgyhogy nem áztunk meg. Jöjjön. Kis testmozgás. Hát tud maga lovagolni, nem? Jót tesz az emésztésnek is.
 EMMA *(nem bírja már hallgatni)* Megyek. Jó, megyek.

Feláll, kimegy a grófokkal

Budapest, lepusztult Reviczky-szoba. Reviczky verset ír. Javíthat, nézegeti a papírt, aztán olvasni kezdi

REVICZKY "Hazugságot sosem írtam. / Az igazság hangja legszebb. / Visszazendül dalaimban / Vallomása életemnek. / Egy hitem van, egy vezérem, / Az igazság, ezt imádom. / S mégis, amit általéltem, / Amért küzdök, hazug álom. /"

Leereszti a papírt, keserűen nevet

REVICZKY Hazug álom! Mehetnek a hetek, a hónapok, nem tudom elfelejteni. Meg kell maradni. Írni kell! Előre rohanni, leírni az életet. Mindent. Ahogy senki nem meri. Nem leszek olyan, mint mások, akik józanok, gyávák a bajban, elbizakodottak a szerencséjében, és nem becsületesek, hanem irgalmatlanok és előítéletesek. Minden nyomor oka a józanság. Jób, segíts nekem! Rajtad áll minden.

Kocsma. Koroda és Tocsek (ő is egykorú Reviczkyvel) ül egymással szemben. Néhány vendég. Tocsek nagyképűen, szemcsíptetővel ül. Koroda ideges. Isznak. Zene, a kocsma-kávéház "szinpadán" táncol egy kevés ruhás nő. Ő Jane

KORODA Azért amikor legutóbb találkoztunk...

TOCSEK Nézd, nekem bejött, amit akartam. Nagy ára volt, nem mondom. Egyszer csak azt mondani, hogy vége, amit eddig akartál, annak vége, most gondolkodj, miből tudsz megélni, ez nem volt könnyű. Egyébként tehetség kérdése az egész.

KORODA Tehetség... Nem elég az.

TOCSEK Az élni tudás tehetsége. Dehogynem. Ez most olyan kor, Koroda fiam. Meg kell látni a réseket, és kegyetlenül be kell hatolni. Én aztán nagy lump voltam, emlékszel. Mikor bemásztam Pozsonyban a polgármester ablakán, és megcsiklandoztam a felesége talpát éjszaka...

KORODA Az nem te voltál.

TOCSEK Dehogynem, Koroda fiam, rosszul emlékszel. Igyál! *(Tölt)* Volt is nagy csetepaté, de nem ijedtem meg. Ma már pozícióban vagyok, ilyen csínyek eszembe sem jutnának.

KORODA: Azért olyan sokat nem változtál.

TOCSEK Hát nem költőnek készültem én is? De aztán rájöttem, amire ti még nem: hogy nem érdemes.

KORODA Nem elhatározás kérdése ez.

TOCSEK Arrafelé nincs rés! A pénz nem abban van, hanem a praktikus világban. Tudom én ezt jól, kitartásom meg mindig volt, emlékszel. Ma már nyugodtan sajnálhatom a magadfajta ágrólszakadtakat. *(Nevet, hátba veregeti Korodát)* Nem tagadlak meg titeket, ne félj, ellenkezőleg. Reviczkyvel is azért akarok találkozni, hogy lássa ő is, mire mehet az ember, ha kitartása van.

KORODA Mindjárt itt lesz.

TOCSEK Az utcán talán meg sem ismernélek. Szép ez a nő! *(Jane-re mutat)*

KORODA Majdnem belehalt egy szerelembe.

TOCSEK Ki?

KORODA Gyula.

TOCSEK Az hülyeség. A nőkkel nem kell törődni.

KORODA Most semmi mást nem akar, csak írni. Ahogy régen is akarta. De se pénz, se hírnév. Talán majd ma. Hidd el, ő a legnagyobb költő.

TOCSEK Neked hogy megy?

KORODA Én nem akarok annyira első lenni.

TOCSEK Hol laktok?

KORODA Mindig máshol. Hónapos szobákat bérlünk. Sokat iszunk és rengeteget filozofálunk. Egy kabátja van és egy kalapja, de mindig van egy sárga rózsa a kabátján... Csak jönne már. Jön Komjáthy Jenő is, ismered?

TOCSEK Valami költő az is?

KORODA Igen, csak neki több kabátja van. Szeretik egymást, pedig tűz és víz. Amikor először találkoztak, öt órán át beszélgettek, folyt a folyóbor, fizetni meg egyikük sem tudott. Irodalomra nem adnak pénzt. Így aztán előbb-utóbb mindenki eladja magát, és újságíró lesz. Csak van, aki halogatja.

TOCSEK Itt maradok pár napig, mehetnénk együtt szórakozni. Találkozom néhány ügyfelemmel, nem is árt jókedvű társasággal mutatkoznom. De csak ha jól viselkedtek. Nehogy elrontsátok az üzleteimet. Szóval filozofál, azt mondod. Aztán miről?

KORODA Elméleteket gyárt. Azt mondja például, hogy a boldogságról a legtöbbet az tudja, akinek bánata van. Ezért nem bánja, ha bánatos.

TOCSEK *(Jane-t nézi)* Micsoda lábai vannak! Mi a bánata? Hogy nincs pénze, mi?

KORODA Az a nő. Meg hát költőként sincs igazán sikere. De ma muszáj történnie valaminek. Nincs nála nagyobb író.

TOCSEK Mi van ma, mit emlegetsz folyton?

KORODA Eredményhirdetés.

TOCSEK Miben, rímversenyben? Ivásban esélyes lenne, mi? *(Nevet, veregeti Koroda vállát)*

Látod, engem hírnév nem érdekel, a pénz meg nem probléma. Örököltem százötvenezeret. A jogi pálya sem fizet rosszul. Ti viszont azzal foglalkoztok, amivel mindig akartatok, legfeljebb nem érdekel senkit, de szeretitek. Nem tudom, melyik a

rosszabb, én megörülnék, ha nem lenne pénzem. Lehet, hogy ti szentek vagytok. *(Jane-t nézi)* Nem ismered? Mennyibe kerülhet?

KORODA Szentek!.. Gyulával rettenetes hangnemben gyalázunk mindenkit, aki irodalommal foglalkozik. Jobb annak, aki nem jön szóba. Persze van, akit ő is tisztel, levelet írt nemrég Arany Jánosnak. Verseket küldött neki, és bácsinak szólította. Nem is válaszolt. Nem baj. Lesz ez még máshogy is. Kiforgatjuk a világot. Gyula kedvenc mondatával vigasztalta magát: "Nincs a világon se jó, se rossz: gondolkodás teszi azzá." Hamlet. Shakespeare.

TOCSEK Ezt nem értem.

KORODA Shakespeare angol költő.

TOCSEK Ilyen hülye vagyok én, fiam?

KORODA Hát mit nem értesz? Úgy érti, hogy minden felfogható így is, meg úgy is. Nem válaszolt, annál jobb! Átlépünk rajta! Örülök, mert el is keseredhetett volna.

TOCSEK Akkor egy nőügyet miért nem így fog fel?

KORODA Mostanában a temetőben sétálgat, azt mondja, megnyugszik a csöndben. Soha nem tudni, mire hogy reagál. Kétkedik, de kétségbe nem esik. Semmit nem hisz, és semmit nem tagad. Nem hitetlen, de nincs vallása... Ez a szerelem az első, amitől... Nem is tudom...

TOCSEK Pedig azok a pozsonyi kis nők, emlékszel... Akkor nem ment tönkre egy nő miatt. De hát most már lírikus...

KORODA Ez most szerelem volt.

TOCSEK Gazdag volt? Az a nő.

KORODA Gazdag? Nem tudom.

TOCSEK Gazdag volt biztos. Nem hülye ez a Reviczky.

Reviczky tör át az embereken. Rosszkedvű, kabátján sárga rózsza. Lerogy Koroda mellé, először észre se veszi Tocseket

KORODA Megvolt?

TOCSEK Reviczky!

REVICZKY Tocsek! Rosszkor találkozunk.

KORODA Nem győztél.

REVICZKY Nem.

KORODA *(Tocsekhez)* Most volt a Teleki-pályázat eredményhirdetése. Drámaverseny. Óriási drámát írt Jóbról. *(Csend)* Jób. Biblia.

REVICZKY *(maga elé)* Szennyes.

KORODA Mi van?

TOCSEK Jó a rózsád.

REVICZKY Külön kiemelték, mennyire szennyes írás. Mindenki előtt.

KORODA Kicsoda?

TOCSEK Most akkor igyunk! *(Pincérnek)* Pezsgőt! *(Reviczkynek)* Gyűjts rá! *(rágyújt)* Szennyes. Tocsek, érdekel még a filozófia?

REVICZKY *(Reviczkynek)* Mesélj már, mi történt?

KORODA *(Reviczkynek)* Csak ha a nirvánával van kapcsolatban.

TOCSEK *(nevet)* Érdekel még Schopenhauer?

REVICZKY Nézd, én mással foglalkozom. De tudom, hogy a lényeg a nirvána.

TOCSEK Tocsek, te fogsz felvidítani.

REVICZKY Túl jó, az a bajuk. Mindegy. Nem nekik írtad.

KORODA Hol az a pezsgő?

REVICZKY Pincér! Pezsgőt! *(Reviczkyhez)* Te tényleg igazi költő lettél?

TOCSEK *(maga elé)* Tévedés volt. Elégetem.

REVICZKY Ugyan már! Tovább fog élni ez a dráma, mint ők.

KORODA *(maga elé)* Mi lesz most?

REVICZKY Semmi. Tudod, én hány pert veszítek? Nagyobb baj, hogy nincs pénzed, ahogy hallom.

REVICZKY Nem nagyobb baj.
 TOCSEK Miért nem dolgozol? Én jogász lettem, talán tudod. Persze olvasok sokat, irodalmat is. Most a franciákat.
 REVICZKY A franciákat? Kicsik és kórházzagúak, mikor a világot kritizálják. Csak unatkoznak, a rafinériát tartják érzékenységnek. Az nem az én világom.
 TOCSEK Jó, hát azt hittem, jókat írnak.
 REVICZKY Van egy Flaubert-írás... Egy zöld papagájról. Egy cselédlány életének álma egy zöld papagáj. A nagy cél. Soha nem kapja meg. Abban van valami. De úgy egyébként a franciák... Az nem költészet. Ez az ember (*Korodára mutat*), meg én, mi költők vagyunk. Csak az a baj, hogy a költő és a költészet nem ugyanaz. A költészet szentség. A költő... Nekem könnyebb, mert engem eszmék vezetnek, de őt az érzelem...

Komjáthy érkezik

REVICZKY (*vidáman*) Megbuktam. megbuktam!
 KOMJÁTHY Nem nyertél?
 REVICZKY Én lettem az utolsó, misztikus! (*Tocsekhez*) Tocsek, ő a legnagyobb magyar filozófus. És még verseket is ír. (*Komjáthynek*) Ő Tocsek Gyula, régen a barátom volt.
 TOCSEK Most már nem, Gyulám?
 KOMJÁTHY (*kezet fog Tocsekkel. Reviczkyhez*) Örülj neki. A Teleki Társaságban csak hülyék vannak.
 REVICZKY Örüljek? Most haltam meg.
 TOCSEK Mennyi pénztől estél el, őszintén? Látom, tényleg komoly a dolog. Nem is hallottam még ilyet, dráma-verseny.. Te! Befizessem neked azt a nőt? (*Jane-ra mutat*)
 KORODA (*Tocsekhez*) Tudja, mit kellett volna írnia, hogy győzzön, és mégsem azt írta.
 TOCSEK Miért?
 KORODA Aki a közönségnek ír, olyat produkál csak, amilyen a közönség maga. És az nem sok. Soha nagy költő nem hódolt a divatnak. A zseni igaz, a tehetség divatos. Minden halhatatlan munka halhatatlanoknak lett írva, más úgyse értheti.
 REVICZKY Szennyes. Lehet, hogy az. Nagyon jól akartam megírni. Pedig tudom, hogy nagy mű nem születik úgy, hogy valaki nagy művet akar írni. (*Tocsekhez*) Érted ezt? Én a legjobb verseimet úgy írtam, hogy egyszer csak készen lettek. Vagy van ihlet, vagy nincs. Ha van, mint a villám, váratlanul keresztülcikázza a lelket. Egy ilyen pillanat többet ér, mint egy király egész élete. Mindegy.
 TOCSEK (*Jane-t mutatja*) Nézd, milyen lábai vannak!
 REVICZKY Milyen az a pezsgő, Tocsek, francia?

Temető. A sírok nem látszanak, csak fák. Lehet a Margitsziget is. Reviczky sétál, egy padon Öregember ül, az eget nézi. Kezében bimbós faág

REVICZKY Nem az idő, hanem a belátás tesz bölccsé, ez pedig a csalódással kezdődik. De én nem vagyok erős. Nagy dolgokban nem érdekel a világ ítélete, kicsiben meg remegek tőle. Az ember túlságosan akarna boldog lenni, befolni a világot, de nem megy. Pityergünk asszonyok miatt, és megbolondulunk a dicsőségért... Én boldog akarok lenni, ameddig élek. A többivel nem törődöm. (*Leül a padra*)
 ÖREGEMBER Milyen kék ég!..
 REVICZKY Mi van?
 ÖREGEMBER Milyen kék!.. (*Reviczkyre néz*) Bármilyen lehet.
 REVICZKY Kék?

ÖREGEMBER Bármí. (*Az égre néz*)
 REVICZKY Bármí.
 ÖREGEMBER Fiatal. Semmi több nem számít. Azt csinál, amit akar.
 REVICZKY Nekem beszél?
 ÖREGEMBER Ha akar, most hazamegy, ha akar, itt marad. Kezdhét új életet, folytathatja a régít.
 Amit akar. Mert fiatal.
 REVICZKY Csak a testem.
 ÖREGEMBER A teste számít, majd rájön. Most máshogy gondolja. Elfecsérelt idő, amit tépelődésre fordít. Mi mindent nem csináltam! Már sose lehet. (*Most veszi csak le tekintetét az égről*) Látja ezt? (*Az ágat mutatja*) Látja, hogy szép? Azt hiszi, persze, hogy szép. Nem persze. Látni kell. Leszakítottam, megöltem. Még szép. Aztán meghal. Csak ne hagyja, hogy vezessék. Ne legyen se belátó, se engedékeny.
 Erősnek kell lenni. (*Eltöri az ágat*)
 REVICZKY Nem tudja, mennyi az idő?
 ÖREGEMBER Nem. Nekem mindegy.

Reviczky elrohan

Kocsma. Komjáthy ül, iszik. Koroda hozza Reviczkyt

KORODA (*Komjáthyhoz*) A pályaudvarról hoztam vissza.
 KOMJÁTHY (*Reviczkyhez*) Ül már le.
 REVICZKY (*Komjáthyhoz*) Mikor te Amerikába indultál, visszatartott valaki?
 KOMJÁTHY Visszajöttem.
 REVICZKY De elindultál.
 KORODA Az irodalom...
 REVICZKY Oda én nem kellek.
 KORODA Emmának se.
 REVICZKY Nem biztos. Évek teltek el.
 KORODA Csak elrontasz mindent. Egyébként is, a harcunk közben nem mehatsz el.
 REVICZKY Milyen harc? Nem előzheted meg őket. Az az érdekük, hogy a sok kis ál-Petőfi írogasson. Senki olyan, aki gondol valamit a világról. Nem kell független irodalom, csak lojális közepszerűség.
 KORODA Szükség van rád, ismert már a neved. Ez az egyetlen dolog, amit komolyan vettél.
 Jenő is visszajött Hamburgból, látod.
 KOMJÁTHY Igen, de nem harcolni. A költészet független a helytől szerintem, úgyhogy...
 KORODA Rábeszéled, hogy elmenjen?
 KOMJÁTHY Ne menjen el, csak amit te mondasz, az nem érdekel. Nem szeretem a falkákat.
 REVICZKY Egyetlen betűt sem tudok leírni anélkül, hogy ne kételkednék a helyességében. Kicsik vagyunk, nem tudunk semmit.
 KOMJÁTHY (*mosolyog*) Isteni erőket ismerünk. Sötét pontok vagyunk, amelyek a végtelenbe néznek. De megsemmisíthetetlenek, örökök.
 REVICZKY Jó kis ködök. Miközben nemsokára megnősülsz. Megnősülsz!.. Te sem fogod megírni a Schopenhauer-lexikonodat.
 KOMJÁTHY (*kockát vesz elő, Reviczkynek nyújtja*) Dobjál. Ha 6-os, akkor menj Dentára!
 KORODA Hülyeség.
 REVICZKY (*dob*) 1-es. Közelebb vagyunk a harminchoz, mint a húszhoz, és keresztlevél mutogatása nélkül nem kell itt senkitől a szabad szó.
 KOMJÁTHY (*Korodának*) Dobjál.
 REVICZKY Én nem fogom mutogatni.
 KORODA (*dob*) 6-os.
 KOMJÁTHY Akkor menj te!

REVICZKY Odamegyek. Újrakezdem az életem. A testem fiatal.
 KORODA Nem hiányzol te Dentán. Csak most feketén látod a világot.
 REVICZKY Nekem fekete.
 KORODA Te a legnagyobb magyar költő vagy...
 KOMJÁTHY Az egyik. Dobok én is. *(Dob)* Én se megyek. Várd ki az idődet.
 REVICZKY Engem már nem érdekel.
 KOMJÁTHY A fény behatol...
 REVICZKY A fény behatol... Hová? Nincs fény! Gondolod, ha most meghalnék, benne lennék az újságokban?
 KOMJÁTHY Határeset. Most inkább ne halj meg. Vállalj munkát, olyat, ami nem öli meg a lelkedet. Nekem nem öli meg a tanítás.
 REVICZKY Majd a házasság. Én azt hittem öt éve, a világ hasra esik, ha jövök. Nem esett hasra. Petőfi már nem is élt ennyi idős korában.
 KOMJÁTHY Shakespeare viszont még lovászfű volt. Adjunk még egy esélyt! Dobjál!
 REVICZKY Nem hiszek semmiben. Magamban sem.
 KOMJÁTHY Ha a költészetnek élnie kell, akkor a költőnek is, nem? Igyunk.
 REVICZKY Nem tudom, nem tudom. Én ott boldog voltam!
 KORODA Úgy emlékszel? Máshogy volt.
 REVICZKY Eljöttem, megfutamodtam. Pedig nem kellett volna. Vagy rosszul emlékszem?
 KORODA Rosszul.
 REVICZKY *(dob)* 6-os.
 KOMJÁTHY Igyunk, ez már nem érvényes.

Három év múlva. Kocsma. Koroda és Reviczky iszik. A szomszédos asztalnál ketten beszélgetnek. 2. Kocsmaember piros-fehér-zöld kereszttel mutogat, amit 1. kocsmaember félretol

1. KOCSMAEMBER Hagyjuk már ezt.
 2. KOCSMAEMBER Hát magyar ember vagy te?
 1. KOCSMAEMBER Nem, az a magyar, aki tegnap leütött, mi? Az magyar.
 2. KOCSMAEMBER Jegyezd meg, hogy keresztre magyar ember szentséggel néz! Ez keresztény ország. Ki mondja, hogy nem? Menj innen! Menj ki! Zsidó vagy, mi?
 1. KOCSMAEMBER Kicsoda? Én?
 1. KOCSMAEMBER Nem? Biztos?
 REVICZKY *(odamordul)* Mi közöd neked a kereszthez?
 2. KOCSMAEMBER *(féláll)* Te sem vagy magyar ember?
 REVICZKY *(Korodához, de 2. Kocsmaember is hallja)* Ezek csinálnak ördögűző, szemfényvesztő vallásalapítót Jézusból. Semmi közük hozzá.
 2. KOCSMAEMBER Gyere ki!
 KORODA *(eltolja 2. Kocsmaembert)* Jól van, jól van. *(Reviczkyhez)* Mindjárt kezdődik a tánc, arra figyelj!
 REVICZKY Inni akarok, nem táncosnőket nézegetni.
 KORODA Erőszakos lettél.
 REVICZKY Előbb jut bármelyik zsidó a mennyországba, mint ez. *(Kihívóan 2. Kocsmaember felé int)*
 2. KOCSMAEMBER Mi van?
 KORODA Semmi, semmi. Részeg. *(Reviczkyhez)* Menjünk haza.
 REVICZKY Még egy litert. *(Int a pincérnek, aki letesz egy liter bort elé)* Mindig így volt. A papok is... Jézus hirdetői... Mind ilyenek... Mert hát hatalomra vágytak, elmerültek a fényűzésben mindig. A más hitűek hóhérai voltak, és szívtelen külsőségekben keresték a megigazulást. Politikát csináltak a vallásból, és azt magyarálták ki a

Bibliából, hogy Jézus megígérte a papoknak a világ feletti uralmat. Ez nem igaz!
 Nem ilyen volt.
 KORODA Ez nem pap, hogy jön ez ide?..
 REVICZKY Ez is azért ilyen, mert hallotta őket...
 KORODA Menjünk most már.
 REVICZKY Menjél. Én még ülök egy kicsit. *(Köhögni kezd)*
 KORODA Ne igyál többet.
 REVICZKY Tudod, hogy mégsem égettem el a Jóbot? Rájöttem, hogy ezeknek túl jó. Én költő akarok lenni, nem csak magyar költő! Így meg nem kellek. Persze az is lehet, hogy dilettáns vagyok.
 KORODA Igen... De hát nem.
 REVICZKY Akkor miért nem kellek?
 KORODA Kellesz majd.
 REVICZKY Hagyj most egyedül. Menj el, komolyan.
 KORODA *(feláll)* Vigyázz magadra.

Koroda elmegy. 2. kocsmaember Reviczky felé indul, amikor egy kis virágáruslány (Jane, aki korábban egy korábbi jelenetben táncosnő volt) leül mellé. 2. kocsmaember visszaül a helyére

JANE Nem haragszik? Mindennap itt ül, már meg akartam szólítani.
 REVICZKY Szólítson meg.
 JANE Bántja valami?
 REVICZKY Mi közöd hozzá?
 JANE Fáradt. És részeg. Kér egy virágot? Tudom, hogy költő.
 REVICZKY *(felemeli a fejét)* Honnan?
 JANE Én táncoltam volna ma is, de elvették a számomat. Ezért árulok virágot, tudja? Nem vesz?
 REVICZKY: Nem.
 JANE Elkísérem?
 REVICZKY Hova?
 JANE Elkísérem haza. Pihennie kell. Merre lakik?
 REVICZKY Hagyjál. Nem vagyok én elég rossz neked.
 JANE Jöjjön már.
 REVICZKY Veled csak lefeküdni szokás, igaz? Nincs pénzem.
 JANE Menjünk.

Elvonszolja Reviczkyt

Reviczky szobája. Reviczky alszik, Jane simogatja. Ruha nincs nagyon rajtuk. Jane gőzölgő teát és kenyeret tesz elé, Reviczky ébred. Köhög

REVICZKY Mi az?
 JANE Nem vagy éhes? Ezt találtam. Milyen háziasszony vagyok?
 REVICZKY Ki vagy te?
 JANE Jane. Gyere. *(Húzza magára Reviczkyt)*
 REVICZKY Mit akarsz tőlem?
 JANE Gyere...
 REVICZKY Van pálinka itthon? Nem is tudom.
 JANE Ne igyál. Vigyáznod kell az egészségedre, meg vagy fázva, vagy mi.
 REVICZKY Ennyi őrangyalt! Az egészségemre nem vigyázok, mert nem féltem. Azt kérdeztem, ki vagy, és mit akarsz.

JANE Mondtam, Jane vagyok, és vigyázni akarok rád. De hát nem ismeresz meg? Én szoktam táncolni a mulatóban. Imádom az írókat, de te tetszel is nekem.
REVICZKY Kurva vagy?
JANE Táncosnő vagyok. Csak elvették a számomat, pont akkor, mikor nincs is hol aludnom.
REVICZKY Ja, értem.
JANE *(papírt vesz elő, mutatja Reviczkynek)* Elolvasod? Vers. Én írtam.

Reviczky olvassa, miközben Jane masszírozza. Reviczky köhög

Ugyanott

JANE Nyissam ki az ablakot?
REVICZKY Inkább vakard a hátamat még egy kicsit. A felesége lökött ki az utcára?
JANE Ja, mikor lebuktunk.
REVICZKY Maradj itt egy darabig. De ne írd több verset.
JANE *(Reviczky nyakába ugrik)* Maradhatok?
REVICZKY Maradj. Csak egyre kell figyelned: mindig legyen itthon szilvórium.
JANE Szilvórium, igen. Szilvóriumra pezsgőt iszol?
REVICZKY *(éppen ezt teszi)* Ez a reggelim.
JANE Szóval maradhatok itten.
REVICZKY Maradj, szegényke.
JANE Szeretni fogsz?
REVICZKY Szeretni? Miért ne? Ahogy egy elhagyottat egy elhagyott szerethet.
JANE Adj egy pusztit.

Szerkesztőségi szoba. Reviczky és egy 45 év körüli szerkesztő

SZERKESZTŐ Üljön le, Reviczky úr.
REVICZKY Köszönöm.
SZERKESZTŐ Szépeket hallottunk magáról, ezért akarjuk alkalmazni. Mi szeretjük a költőket, olvastam én is a verseit az újságokban. Szeretjük, de nem örülünk neki. Ez huszonnégy órás figyelmet igénylő munka, nagyon komoly beosztás.
REVICZKY Igen.
SZERKESZTŐ A Hon népes olvasótábort tudhat magáénak. Kiemelt terület a külföld-rovat. Itt van szükség magára, az íráskészségére. *(Reviczky kendőjére mutat)* Ezt nem szeretjük, majd vegye le. Van gyereke?
REVICZKY Nincs.
SZERKESZTŐ Helyes. Azért kérdezem, mert éjszakai munkáról van szó.
REVICZKY Ritkán alszom éjszaka. Külföld-rovatot mondott?
SZERKESZTŐ Egyelőre az éjjel érkező táviratokat kellene feldolgozni hajnalra. Hangsúlyozom, egyelőre. Nálunk előre lehet lépni szorgalommal, kitartással.
REVICZKY Táviratokat?!SZERKESZTŐ Úgy van. De van átjárás a rovatok között, javaslom is, hogy tegyünk egy próbát. Írjon most egy nekrológot, találomra valakiről. Megnézem a stílusát, aztán együtt átfésüljük. Segíteni akarok, hogy felvegye a ritmust.
REVICZKY *(feláll)* Uram, dolgoztam már újságnál. Ez valami tévedés lehet. Nem táviratokat dolgoztam fel, hanem tanulmányokat írtam.

SZERKESZTŐ Azt most ide ne tegye egyelőre. Ez más munka, azért akarom ellenőrizni a stílusát. Erre tudunk fizetni.

Reviczky írni kezd

SZERKESZTŐ Nem mondom, hogy nem írhat később tanulmányokat, de nálunk addig el kell jutni. Fegyelemre van szükség, itt komoly a műhelymunka, aki fizikailag nincs itt, annak is itt a gondolata. Műhelymunka, ez a jelszavam. Segíteni fogjuk a beilleszkedését. Büszke lehet rá, hogy nálunk kap munkát, manapság meg kell becsülni mindenkinek. Persze, akinek nem tetszik, elmehet. Harc dúl az olvasókért, olyan emberek kellene, akik elsőnek lövik le a témákat. Na mutassa, csak bátran. *(Olvasni kezdi a nekrológot, Reviczky úgy nézi őt, mint egy kis állatot)* Meghalt Reviczky Gyula költő? Furcsa humora van. De egész jó. Na, ide azért kellene valami tragikusabb jelző. Ne "megtört szívvel" legyen, az olyan sablonos. Ötlet, ötlet! Legyen a "hír" előtt is valami jelző. "Döbbenetes", vagy "drámai". Legyünk egyediek. Ez a szó meg mintha műfajidegen volna. Javaslom, nézzen át egy-két nekrológot. Be kell ebbe is tanulni, de menni fog. Szeretjük a tehetséges embereket, faragunk magából egy jó kis újságíró. Lecsapni a hírre! Utánamenni! Hozhat témákat is, a fizetését pedig megbeszéljük. *(Kezet nyújt, Reviczky feláll)* Jó munkát. Ha gondja van bármivel, keressen meg délelőtt. Segítek. Egy kicsit jobb kedvűen, fiatalember! És borotválkozzon, mielőtt bejön.

Reviczky szobája. Jane ül az ágyon. Hajnal, kinn vihar. Reviczky jön haza részegen. Köhög, magában beszél. Jane-t észre se veszi, az ablakhoz botorkál, a holdat keresi

REVICZKY Hol van?.. Ott, jól van. Ragyog itt nekem... Nincs is tele egészen. Hiányzik belőle. Nem egész. Pedig szép. Szép is tud lenni... Rettenetes. Nem szabad ezt. Holnap felmondok. Dögöljek éhen inkább. Egy hónapja már... Mit keresek a porban? Mit csinálok én itt? Szegény kis Jane... Táviratok...

JANE Gyula!

REVICZKY Miért nem alszol?

JANE Vártalak. Te nem sietsz haza hozzám?

REVICZKY Én azt csinálok, amit akarok. Mondtam.

JANE Kidobtak, már virágot se árulhatok. *(Csend)* Mindig azt hiszem, sietsz haza.

Gondolkozok, hogyan várjalak. Mégse jössz.

REVICZKY Nem a te dolgod.

JANE Kitakarítottam. *(Csend)* Beszélgessél velem.

REVICZKY Miről?

JANE Mindegy az. Mi a baj? Nehéz a munka? Mindig éjjel kell menned.

REVICZKY Az még szerencse, jobban szeretem a nappalnál. Az éjszaka jobban hasonlít az életemhez.

JANE: Mindjárt kapsz fizetést, lesz pénzünk, lesz enivalónk, írhatod a verseket is. Majd segítek benne.

REVICZKY *(iszik)* Mit csinálsz benne?

JANE *(pezsgőt nyújt)* Itt van pezsgő is.

REVICZKY Jane, hogy mondjam neked, én ezt nem bírom. Se ott, se itt. Nem siettem hozzád. Én valami nagyot akarok csinálni, nem hozzád sietni mindennap, miután táviratokat fogalmaztam át.

JANE Bajod van?

REVICZKY Bajom van, kis perditám. Ez most egy gödör, és ez a fenéke. Őket lenézem, téged sajnállak.

JANE Sajnálsz? Nem kell engem.
 REVICZKY Nézd csak, van a csók, meg van a szerelem. Így nem lehet, ahogy mi. Figyelj: a csók szépen megölte a vágyat. Érted ezt?
 JANE Hogyhogy?
 REVICZKY Mindegy.
 JANE Nem szeretsz már engemet?
 REVICZKY Te szeretsz?
 JANE Én igen.
 REVICZKY Szegénykém. Hát én inkább sajnállak, tudod?
 JANE De hát ha sajnálsz, akkor szeretsz!
 REVICZKY Fáradt vagyok, hogy elmagyarázzam. Igazad van. Ki mást szerethetnék? Hol az a szilva?

Iszik, ledőlnek az ágyra. Reviczky vizes ruhában

JANE Te... Ki az az Emma, akiről a verseket írtad?
 REVICZKY Emma? Mindegy. Az nekem már senki. Aludjunk. Aludjunk.

Köhög

II.

Szerkesztőség. Reviczky és a szerkesztő

SZERKESZTŐ *(kikiabál az ajtón)* Várjanak a korrektúrával! Nem jó a cím, mondtam, hogy ne ez legyen. Valami blikkfangosabbat. "Gusztu újít". Ez jó, rímel. Gusztu újít. Ezt adjátok neki. Mindenhol ott kell lennem? Több önállóságot, uraim. *(Reviczkyhez)* Várjon egy kicsit, Reviczky, én is beszélni akarok magával.
 REVICZKY *(magában)* Csodálatos rím.
 SZERKESZTŐ *(kiszól az ajtón)* Megint elkésett. Jöjjön be tíz perc múlva hozzám. *(Reviczkyhez)* Itt vagyok.
 REVICZKY Volna egy kis problémám.
 SZERKESZTŐ Problémája. Nézze, nekem mennyi problémám van. Nincsenek problémák, erre nincs idő. Fegyelem van, profizmus, műhelymunka. De volna egy hírem magának, Reviczky. Ha nincs ellenére, megváltozna a munkaköre.
 REVICZKY Nem hiszem...
 SZERKESZTŐ ...Nagyon komoly feladatról van szó, kiemelt területre léphet. Maga ugyebár íróember. Na ez itt mindegy, de humán érdeklődésű, és nem való magának az éjszakai robotolás.
 REVICZKY Nem való, ezért is...
 SZERKESZTŐ Várjon, ne szakítson félbe. Mi megbecsüljük azt, aki megérdemli, hogy megbecsüljük. Volt egy ötletem, mindegy, hogy az enyém, nem érdekes. Már elő is terjesztettem a kollégáknak. Vegye úgy, hogy meg van beszélve a vezérkarral: maga lesz a színházi rovat vezetője.
 REVICZKY Tessék?
 SZERKESZTŐ Szeret színházba járni, nem? Azt várjuk magától, hogy átfogó képet fessen írásaiban erről a világról. Tisztelje az értékeket, és bátran merüljön meg, szálljon alá a legapróbb részletekig. A sztorik nagyon kellene. Művészvilág, bohémság, de:

olyanok, mint mi. Kőkemény precizitás, naprakészség, fegyelem. Ez vezesse. Fegyelem, ez a legfontosabb. Ez a jelszavam, a fegyelem. Erre van itt szükség. A fizetése is módosul, felfelé természetesen. És alhat éjszaka. Én leszek a rovatot felügyelő szerkesztő. Egyébként tetszett az irodalmi kozmopolitizmusról írt tanulmánya, megpróbálom közölni. Nem lesz könnyű, de ha valaki az én emberem, sok kapu megnyílhat.

REVICZKY
SZERKESZTŐ

Kritikákat is írhatok?

Írhat, minden bemutatóról informálnunk kell olvasótáborunkat. Látja, milyen gyorsan előreléphet az, aki megdolgozik érte? Volna még valami. Nem örülök neki, mert azt szeretem, ha teljes koncentrációval van itt mindenki, de ha a szabadidejében tud rá időt szakítani, ám legyen: egy héten kétszer magyarra kellene tanítani gróf Festetich Tasziló feleségét. Hamilton hercegnő egy szót sem tud magyarul. Egyelőre csak beszélnie kellene neki, hogy hallja, szokja a nyelvet. Ez amolyan bizalmi mellékállás, egy óra egy arany. Vállalja?

REVICZKY
SZERKESZTŐ

Magyarra tanítani.

Meg fog vele birkózni. Megkértek minket, valakit ajánljunk. Én gondoltam magára, de ez nem lényeges.

REVICZKY
SZERKESZTŐ

Kit kell keresnem?

Útba fogom irányítani. *(Kezet nyújt)* Örülök, hogy nem szőrös.

Reviczky szobája. Koroda és Jane

KORODA

Mikor jön haza?

JANE

Nem tudni nála. Ott van ennél a Taszilónál. Muris név, mi? Csak nehogy elszeresse tőlem a felesége. Hát nem értem, miért nem a Tasziló tanítja magyarra. Mindegy, Gyula azt mondta, nem kell nekem mindent értenem. Szólj már te is neki, hogy menjen orvoshoz. Annyit köhög. Te tudod, hogy a jövő héten megint táncolhatok a mulatóban?

KORODA

Igen? Gratulálok. Megyek, mondd meg neki, hogy a Kispipában várom.

JANE

Már elmész? Maradj még egy kicsit, igyuk ezt meg. *(Pezsgőt kínál)*

KORODA

Nem, csak Gyulát akartam elhívni.

JANE

Hívj el engemet!

KORODA

Téged?

JANE

Unok már itt ülni egész nap. Jólesne, ha elvinnél.

KORODA

Hová? A Kispipába?

JANE

Ahová akarod. Hozzád is mehetünk, észre se venné, ha ott aludnék egy éjszakát.

KORODA

(indul) Viszlát, Jane.

JANE

(ordít) Nektek mindent lehet, nekem meg semmit? Én nem bírok itthon ülni mindig, és csak várni őt! Unom már! Jön, és vagy szól hozzám, vagy nem. Hát mi vagyok én, a rabszolgája? Nő vagyok! Azt is hiába kérem, hogy mutassa meg a verseit, elteszi előlem. A munkájának se tudja eldönteni, örüljön neki, vagy ne. Örül is, meg szomorú is. Hát ki bírja ezt?

KORODA

Beszéld meg vele. Miért nekem mondd?

JANE

Te is ilyen vagy! Önző! Miért kell nekem ezt csinálnom?

KORODA

Ne csináld. Nem hiszem, hogy kéri.

JANE

Ennyi vagyok nektek. Kis virágoslány. Tudod, mit mondott a barátod, mikor idejöttem? Hogy mindig legyen itthon szilvórium. De pénze nem volt, én kerestem a virágokkal. Aztán most ő dolgozik, de még egy cipőt se kaptam tőle! Hát jó ez nekem? Visszamegyek táncolni. Majd ott megbecsülnek. Majd valaki jobban szeret engemet.

REVICZKY

(belép, az utolsó szavakat már hallotta) Visszamegyek táncolni?

JANE

(halkan) Itt vagy? Igen. Visszamegyek.

KORODA

Én most megyek. Majd gyere a Kispipába.

REVICZKY Megyek már, várj.
JANE Menjél csak, rohanjál máris. Mire visszajössz, itt se leszek. Elmegyek.
REVICZKY És hol fogsz aludni?
JANE Valakit találok öt perc alatt. Ne féltse engemet. Holnap még eljövök a holmimért.
REVICZKY Jó.

Csend

JANE *(halkan)* De hát miért? Nem a szerelmed vagyok én?
REVICZKY Nincs nekem szerelmem.
JANE Értem. Megyek már. Többet már nem kell szégyellned engemet.
REVICZKY Jane...
JANE *(visszafordul)* Igen?
REVICZKY Vigyázz magadra.

Jane dühösen kimegy

KORODA *(utánanéz)* Szegényke. Megint el vagy hagyva?
REVICZKY Most nem.

Hamilton hercegnő lakosztálya. Reviczky és Hamilton

REVICZKY Próbáljuk meg mégegyszer: nem beszélek magyarul. I don't speak Hungarian.
HAMILTON Nem beszélek speak. Oh, sorry.
REVICZKY Nem beszélek magyarul.
HAMILTON Nem beszélek magyarul. Nem. És te beszélek magyarul?
REVICZKY Nem: te beszélsz magyarul?
HAMILTON Te beszélsz magyarul?
REVICZKY Én nem beszélek magyarul.
HAMILTON Wait a minute, please. *(Jegyzetel)*
REVICZKY Szegény hercegnő. Sose tanulsz meg. Szerencséd, hogy nem is kell.
HAMILTON Nem értek.
REVICZKY Nem baj, nem azért kapom az aranyakat, hogy értsél. Negyedszer vagyok itt, és nem értesz semmit. Beszélek, hogy halld a nyelvet, oké? Nagy költőitek vannak nektek, tudod-e? Biztos nem tudod. Azt se tudod, hogy nekünk is nagy költőink vannak. De a géniusz, ha kis nép szüli, kalitkába zárt sas. Ezért nálunk csak a középszerűség uralkodhat.
HAMILTON You are lovely.
REVICZKY Yes. Látod, én például kenyérré cserélem a tehetségemet, itt kell ülnöm veled, mert az írószág nálunk még mindig nem foglalkozás. Lehet valaki olyan jó, mint Shakespeare, értéktelen hírlapi cikkekkel kell foglalkoznia. Tudod, én mit csinállok? Magyart tanítok egy ostoba hercegnőnek. Van egy állásom is, színházba járok, tudod? Ez véletlenül jó, már várom, mikor romlik el valami.
HAMILTON Speak, speak. Wonderful.
REVICZKY Nem mintha bánnám, ha elromlana. Két falatra legyen pénzem, más nem érdekel. Egyelőre még annyira sincs. Adósságok vannak. Költő vagyok, tudod? Nem újságíró, vagy tanár. *(Köhög)* Sorry. Koroda azt mondja, becstelenség, amit csinállok, hogy így elbeszélek melletted. Azt mondja, ez jellemtelenség. Nem tudja, milyen jót jelent ez. A jellemtelenség pozitív dolog. Az az érzelmek diadala az akaraton. Understand? Lelki puhaság, ez jellemez téged is, mert nő vagy. Nem mintha jellemes nő nem létezne. Az szörnyű. Ismertem egy ilyet, egy jellemes nő,

tudod, eldobja nőiességét és rideg szoborrá válik. Az ilyet nem lehet szeretni. Nem lehet. Sose tudnék szeretni egy ilyen nőt.

HAMILTON
REVICZKY *(aggodalmasan)* What s the problem?
A szelídség teszi a nőt kedvessé. Az ilyen meg nem szelíd, úgy néz ki, de nem az. Nem engedi magát. A jellemes ember merev és szilárd. Úgyhogy az a legnagyobb dicsérete egy nőnek, ha azt mondják rá: nincs jelleme. És mégis, milyen érdekes, van, akit nem érdekel egy jellemtelen nő, aki pedig szereti őt, viszont beteggé teszi egy jellemes.

HAMILTON
REVICZKY All right.
A jellem hiánya jellemzi a nagy költőket is, a vonásaik között ezért mindig van nőies vonás. Nagy jellem lehet nagy politikus, vagy feltaláló, de nem lehet költő. Tudod, így van ez. Persze ha egy férfinak jelleme sincs, meg esze se, az nevésséges. Ha házas, akkor papucsférj.

HAMILTON
REVICZKY House!
Okos vagy, hercegnő! Lassan végeztünk is mára. End. Sokat tanultál.
HAMILTON Nem beszélek magyarul.

Három évvel később. Budapest, kocsmá. Tocsek, Koroda, Komjáthy. Isznak és kockáznak

TOCSEK Igen, az is. *(dob)* Nyílnak a kávéházak sorban... 4-es. Ezt a kört nyertem.
KORODA Itt születik az új irodalom! Jó ez, hogy minden kávéházban egy-egy író-társaság ül a nagyok törzsasztalánál. Mikszáth a Koronában...

KOMJÁTHY *(mosolyog)* ... Koroda a Kispipában... Még egy kört! Kezdjed, Palikám!
KORODA *(dob)* 3-as.
TOCSEK Mire jó ez? Együtt írjátok a verseket?
KOMJÁTHY *(dob)* 2-es.
KORODA Nem. Kicseréljük a gondolatainkat, beszélgetünk... Te is a kollégáiddal ebédelsz, nem?
TOCSEK Úgy néz ki, most megint veletek fogok egy-két napig. *(Dob)* 5-ös. Nyertem.
KORODA Van persze, aki megnősül, és nem hisz a társaságban.
KOMJÁTHY Én a szellemben hiszek. Az egyben hiszek, a másban, az erőben. Nem a kávéházban. Beszélgetni persze szeretek itt, főleg veled, belőled erőt merít az ember. A te nagy hitedből. A Bastille-t le tudnád rombolni vele, igaz?

TOCSEK *(gúnyosan)* A hit nagy dolog.
KOMJÁTHY Nagy. *(Korodának)* Nem dobsz?
KORODA *(dob)* 1-es.
TOCSEK Főleg ebben az országban. Csak higgyetek fiaim, én inkább gyűjtöm a pénzt. Egyébként, Koroda: te miért nem vagy világhírű író, ha ennyire hiszel benne?
KORODA Van még időm, nem?
KOMJÁTHY *(dob)* 5-ös!
TOCSEK Hogyne. Csak higgyél benne.
KOMJÁTHY *(Tocsekhez)* Reviczkyt is talpra állította egyszer. De többször nem fogja. Pedig megint jó lenne, mert nincs állása.

TOCSEK Van egy ajánlatom neki.
KORODA Milyen ajánlatod?
TOCSEK *(dob)* 6-os. Hihetetlen, csak nyerni tudok. Nem tudom, miért állástalan megint, lehet, hogy megbízhatatlan, és akkor nem érvényes. Nekem erős emberre van szükségem.

KORODA Összevonták a Hont egy másik újsággal, és az új lapnál kifizetésű riporter állást ajánlottak neki.
TOCSEK El kell fogadni.

KORODA Ezt a megalázást? Színházról, irodalomról nem írhat többet. Személyes bosszú az egész, mert egyszer rosszakat írt az új főszerkesztőről.

TOCSEK De miért? Ha mindenkivel kötözködtem volna, én se tartanék itt. Miért nem húzza meg magát? Soha nem tudhatjuk, kivel hoz össze a sors. A legjobb csendben maradni.

KORODA Vége persze a magyartanításnak is. De én becsülöm őt ezért.

TOCSEK Te becsülnéd akkor is, ha lelőne téged. Érdekes, akárhányszor közétek jövök, mindig segítenem kell. Éppen akkor van baj mindig.

KORODA Nem érdeklí most semmi, csak hogy megjelenjen a kötete.

TOCSEK Az mennyi pénz?

KORODA Az nem csak pénzkérdés, kiadót kell találnia, úgy ér valamit. Már huszonnyolc éves.

TOCSEK Az ér valamit, ha megjelenik, nem?

KORODA Ha csak pénzen múlna, neked is lehetne köteted. Meg fog jelenni, és meg fogja rázni az irodalmi életet.

TOCSEK Rázza csak, szurkolok neki. Rázza csak. És akkor mi van?

Reviczky érkezik nagy lendülettel. Leül és azonnal iszik

TOCSEK *(Reviczkyhez)* Hallom a hírt. Miért ugrálsz annyit?

REVICZKY Szeretek ugrálni, Tocsek. Főleg a nehéz táncokat szeretem.

TOCSEK Idefigyelj, nekem te itt ne nyomorogj. Van egy ajánlatom a számodra.

REVICZKY Nem nyomorgok.

TOCSEK Legyél a titkárom!

REVICZKY Mid legyek?

TOCSEK A titkárom. Jössz velem ide-oda, bejelentesz, előkészítéd a ruháimat tárgyalás előtt, én meg ezért fizetek neked. Legalább lesz miért fizetnem.

KORODA Viccelsz?

TOCSEK Nem kell ezt szégyellni. Nekem van, neki nincs.

KOMJÁTHY *(feláll, indul egy másik asztal felé)* Odaülök. *(Leül)*

REVICZKY Tocsek! Fizetél jó sokat, így aztán nem kérek meg, hogy menj el innen. De...

TOCSEK Kell nekem egy ember, nem bánna meg. Persze éhen is halhatsz.

REVICZKY *(Komjáthy asztalához megy)* Szabad? *(Odaül)*

Koroda is odaül

TOCSEK Mik ezek a színpadi gesztusok? Tönkreteszitek a barátságunkat? Gyulám, Pali, Jenőké! Nem idetartozom én közétek?

KORODA Milyen szempontból?

KOMJÁTHY Tocsek, te komoly ember vagy. Pezsgőt!

TOCSEK Lejövök hozzátok, bár eltölthetném az időmet más körökben is. De én nem felejttem el a régi barátaimat. Mulatok veletek, végighallgatom az irodalmi nyavalygásokat, fizetem a számlákat, és ez a hála. Átültök.

REVICZKY Tocsek, te csak összekeversz valakivel, ennyi az egész.

KOMJÁTHY *(mosolyog)* "Tocsek, te csak"...

TOCSEK Csak úgy fizessek, mi? Azt akarjátok. Nekem kell egy titkár, mindegy, ki, csak megbízom benne. Ezt mondtam csak.

KORODA Szerinted ha elmenne titkárnak, nem maradt volna inkább az újságnál?

TOCSEK Az más, ott megalázták. Titkár, nem titkár: hívhatjuk másként is. *(Korodához)* Te például az ő titkára vagy, nem veszed észre? Csak nem fizet érte. Körülötte forog minden gondolatod.

REVICZKY Most versekről fogunk beszélni.

TOCSEK Jól van, elmegyek, értem. Ahhoz én hülye vagyok. Segíteni akartam rajtad. Nagyon szeretem a büszkeségeket. Ti nagyon tudjátok, hogy megy a világ, csak rátok kell nézni. Sétálgassál a temetőben és filozofálj! Éljen a költészet! Mindenki hülye,

mindenkit lenézünk, mi vagyunk a királyok! Pénzünk nincs, majd fizet egy bolond!
 Éljenek a költők! (*Elrohan*)

REVICZKY Szegény Tocsek.
 KOMJÁTHY Milyen igaza van!
 REVICZKY Valakinek szeretnie kéne. Mindenkit az boldogít, amiben szűkölködik. A beteget az egészség, a szegényt a pénz, az elnyomottat a hatalom. A csúnya irigyi a szépet...
 KOMJÁTHY ... a buta az okosat. De sokszor érzem... Bárkivel beszélgetek, érzem rajta.
 (*mosolyog*)
 REVICZKY Akit nem tartanak semmire, az szeretné, ha szeretnék. Van aztán, akit szeretnek, de ő nem tud szeretni, az még rosszabb.
 KOMJÁTHY Na, helyben vagyunk.
 REVICZKY Nem. Arany Jánosra gondolok. Emma tudott szeretni valamikor, de az ország legnagyobb költője nem tud. Soha nem tudott. Hiszen ez a legerősebb szenvedély.
 KOMJÁTHY Azért nagyobb költő, mint Emma.
 REVICZKY Nem adatik meg minden egyszerre senkinek. Például az erény és a zsenialitás sem járhat együtt.
 KOMJÁTHY (*mosolyog*) Dehogynem.
 REVICZKY Pedig ha együtt járhatna! De az erény az akarattól, a zseni a szellemből: a kettő nem állhat együtt.
 KOMJÁTHY Szórja ki az embereket az életéből, és filozofál... Pezsgőt! Hé!
 REVICZKY Mi sebzettek vagyunk, és ez jó. Sebzettnek kell lennünk, minden nagyság az. Dantét számúzik, Byron sánta, Tasso megőrül egy nő miatt...
 KOMJÁTHY Beethoven süket.
 REVICZKY Aki normális, ép a teste és a lelke, az nem lehet se filozófus, se költő, se semmiféle megbélyegzettje a világnak. Nem így van?
 KOMJÁTHY Nekem mondjuk semmi bajom.

Egy pincér pezsgőt hoz. Komjáthy beleiszik az üvegbe

REVICZKY Te a legveszélyesebb örült vagy közöttünk. Egyszer fel fogsz robbanni.
 KOMJÁTHY (*mosolyog. A pincérnek*) Tocsek úr számlájára kérjük.
 REVICZKY A kötetemet ma elvittem a Petőfi Társasághoz. Hadd olvassassák.
 KOMJÁTHY Akkor a Petőfi Társaság számlájához! Nem a kötet a lényeg.
 REVICZKY Fontos lenne.
 KOMJÁTHY Az számít, hogy megírtad.
 REVICZKY Kárpótolna sokmindenért.

A kocsmá-kávéház végéből, egy hátsó asztaltól felállva menyasszony és vőlegény közeleg a kijárat (Reviczkyék) felé

REVICZKY Lajka... Lajka, a kékruhás lány...
 KORODA A menyasszony?
 REVICZKY Istenem, hogy megváltozott...
 KORODA Most végre megismerheted.
 REVICZKY Tizenöt éve...
 KORODA Szólítsd meg!

Közel érnek, Reviczky elfordul. Lajkáék kimennek

REVICZKY Nem tudom. Most se. Most már nem is szabad. Úgy volt szép, nem is kellett volna látnom. Kár volt.
 KORODA Menj utána! Ilyen véletlent! Soha nem látod többé!
 REVICZKY Kár volt.
 KORODA (*Komjáthyhoz*) Te érted?
 KOMJÁTHY Nagy titkok ezek.

REVICZKY Az első szerelem. Ez már nem is ő volt. Nem kellett volna látnom.
KOMJÁTHY Ilyeneket tesz ez az élet.

A két gróf lép be az ajtón. Leülnek a szomszédos asztalhoz

REVICZKY *(alig hisz a szemének)* De még milyeneket.

GELLÉRT GRÓF *(Ervinhez)* Parázna volt. Parázna. Egyszer hagytam egyedül, és ráfáztam. De hideg van itt!

ERVIN GRÓF *(A pincérnek)* Adjonisten, egy liter bort kérünk!
GELLÉRT GRÓF Pohár szikvizet is! *(Ervinhez)* Megmondom neked: sose nősülj! Mondd, hogy én mondtam. A lány mind silány. Mondd, hogy én mondtam. Hát én is mondtam.

REVICZKY A grófok Dentáról!

KORODA A két hülye?

REVICZKY Nem látod?

KORODA Talán tudnak valamit.

REVICZKY Miről?

KORODA Kiről!

REVICZKY Mondom, hogy nem érdekel.

KOMJÁTHY Lepereg itt az egész életed. Ilyen állítólag a halál előtt szokott történni.

REVICZKY Fejben. Remélem, az enyém nem fog. De ezek tényleg itt vannak.

KOMJÁTHY Vagy a halál előtt vagyunk egy centivel.

REVICZKY Menjünk el innen gyorsan.

KORODA Miért?

Felállnak, pénzt hagynak az asztalon, indulnak. Reviczky megtorpan, majdnem odamegy a grófokhoz, de inkább kisért. Koroda viszont visszafut, odamegy hozzájuk. Reviczky és Komjáthy már nincs bent. Koroda sietve kérdezet, nehogy Reviczky észrevegye, hogy visszament

KORODA Bakálovich Emma. Mond ez a név valamit maguknak?

GELLÉRT GRÓF Igen.

ERVIN GRÓF Ki maga?

KORODA Mit tudnak róla?

ERVIN GRÓF Évek óta nem láttuk. Rokona?

KORODA Dentán lakik még?

ERVIN GRÓF Tudtommal igen. Ki maga, válaszoljon.

KORODA Egy régi barátja. Köszönöm. *(Kimegy)*

GELLÉRT GRÓF Tényleg, te miért nem vetted feleségül az Emmát? Mert nekem nem tetszett. De te?

ERVIN GRÓF Nem akarta.

GELLÉRT GRÓF Pedig pont hozzád illett volna. El kellett volna vened.

ERVIN GRÓF Most mondtad, hogy sose nősüljek.

GELLÉRT GRÓF Az más nő volt. Attól még én is tanulhattam volna. Néha elbeszélgettem vele a világ dolgairól, úgy nagyvonalakban. Mi lehet vele?

ERVIN GRÓF Meg a mamával! Biztos ott savanyodnak Dentán.

GELLÉRT GRÓF Hát élni nem tudtak, az biztos.

ERVIN GRÓF Élni nem.

GELLÉRT GRÓF Sose tudtak.

ERVIN GRÓF Nem.

GELLÉRT GRÓF Soha. Régen se, azelőtt se. Most se tudnak azok.

ERVIN GRÓF Nem.

GELLÉRT GRÓF Meg is mondtam nekik, mielőtt elbúcsúztunk. Azt mondtam: viszlát! És hozzátettem: miért nem élnek? Így mondtam: viszlát! Miért nem élnek? De nem válaszoltak semmit. Lehet, hogy már nem is élnek.

ERVIN GRÓF Addig se éltek!

GELLÉRT GRÓF Hát nem. Nem volt az élet. Élni nem tudtak. Legalábbis úgy, mint mi. *(Véletlenül felborítja a poharat)* Hoppá. Beszéljünk másról. Hogy élsz? Rég láttalak!

ERVIN GRÓF Gellért, köszönöm. Nősülsz?

GELLÉRT GRÓF Nősülsz? Helyes. Hát, előbb-utóbb. Mondom, én is, csak az a baj, hogy parázna. Kedvel engem, én vagyok a mindene, csak sosincs ott, mikor megyek hozzá. De elveszem.

ERVIN GRÓF El is kell, Gellért. A nőt előbb-utóbb elveszik.

GELLÉRT GRÓF El. A férfiak, igen.

ERVIN GRÓF *(megemeli újra teletöltött poharát)* A férfiakra!

GELLÉRT GRÓF Rájuk! Ránk!

Utca. Reviczky. Kezében kötetének néhány példánya

REVICZKY Ez most a boldogság. Örülj neki, Reviczky! Aztán keress munkát. És nagyon azért ne örülj. Költő nem lehet optimista. Megelégedni a világgal annyi, mint az aljasságot, a szemetet, a butaságot szeretni. Úgyhogy nem megelégedni, csak örülni! Örülni, azt lehet. Végül is ez... a kötetem. Minden művészet alárendeltje a költészetnek, így még szebb az egész. Mi lenne jobb? Az építészet a kényelem művészete, a szobor csak merev, kővé vált eszme, a zene legfeljebb homályos érzelmeket kelt a szívben. De a költészet! Az a minden. *(Köhög, nézegeti a példányokat)* Benne van az ifjúság és a szerelem. Benne van minden. Itt az életem. Elolvassa majd? Tudja egyáltalán?..

Elindul, Tocsek jön szembe

REVICZKY Tocsek! Fogadd el. Megjelent a könyvem. Ne haragudj.

Tocsek továbbmegy, belerúg valamibe

Hat évvel később. Denta, Emma szobája. Lepusztultabb minden, mint korábban. Mama a zongoraszéken eldőlvé, részeg. Poharak, üvegek mindenütt, Mama kezében pohár. Koroda lép be. Emma sarokban ül, felismeri Korodát

KORODA Ne haragudjanak, ha alkalmatlan vagyok, elmegyek. Majd máskor.

MAMA *(felpattan)* Ugyan már! Végre egy látogató. Jöjjön beljebb, örülök magának. Kér egy pohárral? Épp most bontottuk, ebéd után egy kicsikét...

KORODA: Nem, köszönöm. Nem ismerjük még egymást, engedje meg...

MAMA Majd mindjárt pertut iszunk, és megismerjük egymást.

KORODA Pertut?

MAMA Hogy jött be?

KORODA *(kimutat)* A kisasszony engedett be.

MAMA Persze, mondta is, persze. Hogy hívják?

KORODA Koroda Pál. Én...

MAMA Na erre koccintsunk.

Koroda nem tudja, mit csináljon. Emmára néz

EMMA (odalép) Mama...

MAMA (Korodához) De nem szégyelli, hogy egy ilyen öreg nővel tegeződik. (Erőszakosan pertut iszik Korodával) Szervusz.

EMMA (megfogja, leülteti a Mamát) Ül le.

MAMA Persze, üljünk le mindannyian. (csak ő ül. Csendben Emmához) Ez ki?

EMMA (csendben Mamához) A barátja. (Kezet nyújt Korodának) Mi már találkoztunk.

KORODA Igen.

MAMA (Emmához) Kinek? Ja? Igen? Na, ez érdekes. (Korodához) Milyen volt az utad?

KORODA Az út? Köszönöm. Kellemes.

MAMA Messze vagyunk egy kicsit, igaz? Pestről, ugye?

KORODA Igen.

EMMA Ő küldte ide?

KORODA Dehogya, nem is tudja, hogy itt vagyok. Egyszer véletlenül láttuk a grófokat, akik idejártak akkoriban, amikor Gyula itt... dolgozott... és még akkor eszembe jutott...

MAMA ...Ervin? Az is elment...

KORODA ...eszembe jutott, hogy megkeresem magukat. Illetve magát. Mindenképpen el akartam jönni.

EMMA Milyen ügyben?

KORODA Csak hogy... Hátha érdeklí, mi van vele.

MAMA Hát hogyne, engem is.

EMMA Ha érdekel, biztos tudom. Ha meg nem érdekel, akkor nem kell fárasztania magát.

KORODA Arra gondoltam, titokban lejövök ide, beszélek magával, aztán elmesélem neki, mi van magukkal, mit csinálnak, ilyesmi.

EMMA És örülni fog ennek a maga barátja?

KORODA Lehet, hogy nem örül majd, amiért idejöttem, de hogy érdeklí, az biztos.

EMMA Ha nem tudja, hogy maga idejött, nagyon megkérem, ne is mondja el neki.

KORODA Komolyan. Esküdjön meg.

EMMA Nem követ vagyok, ne féljen.

KORODA Egyébként meg láthat mindent.

MAMA Minden, mint régen. Itt élünk szépen.

EMMA Semmi különös...

KORODA És... Jól vannak.

EMMA Szép nyugodtan. Jól. Jól vagyunk. Ez most már így is marad.

MAMA Csak kikerült minket a világ egy kicsit. Ezt a házat kikerülte. Elfelejtett bejönni.

KORODA (Emmához) Szóval nem ment férjhez. Pedig azt hittem.

EMMA Nem.

MAMA Minden, ami nem történt meg, sajnálnivaló. Sajnálnivaló.

KORODA De hát itt volt a... boldogság, nem? Úgy értem, a barátom itt volt, és...

EMMA ...miket beszél maga? Mit tud erről? Mindegy már, ha itt volt is, nincs már itt...

KORODA Igen...

EMMA Az én nyomorom örökkévaló. Egyszer, még nagyon régen, elváltam attól, amit szerettem, és találkoztam azzal, amit nem. Ennyi történt velem.

KORODA Maga még fiatal, miért tölti el itt az életét?

EMMA Én soha nem voltam fiatal, csak egyetlenegyszer, húszéves koromban. Két hétig. És akkor egy pillanat alatt megöregedtem. (Nevet) Egy pillanat alatt!.. És már semmi nem történhetett velem. Gondolkodtam rajta sokat, nem tudom... De ha tudom, az sem változtat semmin. Nem bánom, ami történt. Amit most mondtam magának, arról nem beszélhet egyetlen szót sem neki. Ígérje meg.

MAMA: Hogy nem bánod, az nagyszerű! Nekem viszont gyönyörű volt az életem, fiatalúr! Gyönyörű! Igaz, Emma?

EMMA Mama...

MAMA Mindegy, nem érdekes... Ez is egy élet, valamiért meg kell születni. Azt mondja, itt volt a boldogságod? Ha azt mondja, biztos itt volt. Itt volt, vagy nem volt itt? Tudod te is. Egyszer beszélni kell róla. Hát még most is... Na és mi van vele?

KORODA Ne haragudjanak. Sajnálom, hogy idejöttem.

MAMA Nos? (*Leül, rágyújt*)
KORODA Megjelent a kötete pár éve. Hoztam belőle.

Kiveszi a zsebéből, adná át, de Mama a polchoz lép. Leemel egy példányt

MAMA Egész ciklust szentelt a lányomnak. A lányom bevonult az irodalomba.
EMMA Kérem, most menjen el. Ne haragudjon. Több nem érdekel belőle.
MAMA Na várjál csak. Mesélj még róla, hogy hívnak? Palikám!
KORODA Egyszer fenn, egyszer lenn. Most fordít, állása van, színházról, könyvekről ír. Ismert költő lett, hát tudják. Csak az egészsége... Évek óta köhög, orvoshoz menni persze nem hajlandó. Aggódok érte.
EMMA Hát... Javulást.
KORODA Átadom.
EMMA Ne adja át, csak magának mondom.
KORODA Jó.
EMMA Orvoshoz meg vigye el. A barátja, nem? Fogja meg és vigye el.
KORODA Nem akar.
EMMA Akkor is vigye el. Hogyhogy évek óta?
KORODA Nem köhög nagyon, csak egy kicsit. Mintha mindig meg lenne fázva.
MAMA (*kikiabál*) Calibánnak adjon enni! (*Korodához*) A kutyánk is beteg éppen. De megeszi az egész házat, étvágya az mindig van. Öreg példány, itt öregedett meg velünk. (*Emmához*) Emlékszel, mikor kicsi volt, hogy szeretett rohángálni? Reggel kiment, aztán alig lehetett este bezavarni. Most meg itt döglik egész nap. Neked nincs kutyád, Palikám?
KORODA Nincs.
MAMA És mondjad, van felesége ennek a Reviczkynek? Miért nem gyógyítja az?
KORODA Nincs felesége.
MAMA Nincs? Miért? Ilyen jóképű embernek? Ha én fiatal lennék, nem menekülne meg tőlem... Emlékszem rá tisztán.
EMMA (*tessékeli ki Korodát*) Jó, hát akkor köszönjük a látogatást. És vigyázzon rá.
KORODA Viszontlátásra. (*Véletlenül lever egy arcképet az asztalról. Felveszi*) Bocsánat.

Átadja a Reviczky-képet Emmának, majd zavartane kimegy

MAMA Elment? Kedves fiú ez is. Na mindegy. Mindegy.

Újabb üveg bort bont fel. Emma visszateszi Reviczky arcképét a helyére

Egy másik szerkesztőség. Reviczky ír. Koroda lép be

KORODA: Mit írsz?
REV ICZKY Mindjárt befejezem.
KORODA Kritika?
REVICZKY Kritika.
KORODA Akarok mondani valamit.
REVICZKY Kritika?
KORODA Fontos. Vidéken voltam a múlt héten.
REVICZKY Vidéken?
KORODA Miattad mentem oda, szeretnék neked segíteni.
REVICZKY Már megint?
KORODA Van valami, amit még nem zártál le magadban, talán én most segíthetek.

Benyit az általunk már ismert szerkesztő

SZERKESZTŐ Másodpercre feltarthatlak, Gyulám? Vagy valami fontos?
KORODA Csak nyugodtan. Addig kimegyek cigiért. *(Kimegy)*
SZERKESZTŐ Olvastam a vezéredet tegnap, pazar volt! Van stílusod, apám. Gratulálok, te vagy a legjobb itt! A tanácsodat szeretném kérni. Régi fiúk vagyunk mi mindketten a szakmában, emlékszel tán, én indítottalak el annak idején... Mindegy. Azért fordulok hozzád, mert ősrégi barátok vagyunk. Én is segítettem annak idején, hogy beleszokj, még annál a rosszlelkű Honnál. Mennyi dilettáns volt ott, emlékszel? De hát tartottuk a frontot. Sose szerettem, téged se becsültek meg kellőképpen. Most én kerültem nehéz helyzetbe. Van egy kis múltam a szakmában, de ezeknek ez nem számít. Egyszóval, Gyulám, fel akarják bontani a szerződésemet. Azt mondják, nincs elég sztorim, nem elég ötletes, amit írok. Mit szólsz? Tennél valamit az érdekében? A régi barátságra való tekintettel kérlek, meg hát amit érted csináltam, pajtás. Segítenél? Nem attól félek, hogy nem tudok elhelyezkedni máshol, én felülről nézem ezeket, de most lenne kedvem még itt maradni. Hát ne ezek mondják meg nekünk, hol lakik az Úristen, nem? Vállalok bármit, bármelyik rovatban.

REVICZKY Jó, majd szólok.
SZERKESZTŐ: Tedd már meg, Gyulám. Vica-versa. A régi barátságra.

Koroda belép

SZERKESZTŐ Köszönöm. Dolgozz csak, nem zavarlak. *(Kimegy)*
KORODA Szóval... Dőlj hátra, meg fogsz lepődni. Mesélted nekem a birtokügyeidet, az eltékozolt örökségedet. Átnézetem az irataidat, és elmentem minden faluba, ahol csak volt a családdról valami feljegyzés. Találtam valamit. Az apád tényleg jogtalanul adott el olyan birtokokat, amelyek téged illettek volna, és erre bizonyíték is van. Tudod, mit jelent ez?

REVICZKY Nem érdekel.
KORODA Azt jelenti, hogy ha pert indítasz, és nyersz, Vitkóc és Bobrovnyik tulajdonosának mondhatod magad. Lehet, hogy két falu ura vagy!

REVICZKY Azért fizessenek, amit csinállok.
KORODA Apád, mint gyám, tényleg szabadon rendelkezhetett a birtokokkal, de az árvaszéknek az volt a feltétele, hogy ha elad valamit, helyette kell a nevedre vennie egy másikat. Ha jól tudom, nem vett.

REVICZKY Szóval gazdag vagyok, csak nem tudok róla?
KORODA Ne csinálj semmit, intézem az ügyet. Régi dolog, sajnos nincs sok esély, de meg kell próbálni.

REVICZKY Miért pont ez sikerülne?
KORODA Egyelőre ne törődj vele, legfeljebb nem történik semmi.
REVICZKY Van három rend ruhám, és nincs semmi álmom. Családot nem alapítok, nyomorogni meg nem nyomorgok. Még a szállásdíjammal sem tartozom hónapok óta, ennél többet én meg sem érdelek...

KORODA Egész jól vagy, ha... A tüdődet nem számítjuk.
REVICZKY Nem kell nekem semmi.
KORODA Meg kell próbálni.
REVICZKY *(fáradtan)* Hát próbálgasd, ha van rá időd. Lemehetnénk egy szilvóriumra, Palikám.
KORODA Megint köhögysz, nem kéne.
REVICZKY Miért ne köhögjek? Nem érdekel. És hagyj ezekkel a dolgokkal, inkább megköszönöm a jósorsomat, de ne derüljön ki, hogy mindig gazdagnak kellett volna lennem... Menjünk. *(Erősen köhög, feláll)*

KORODA Holnap elviszlek orvoshoz.
REVICZKY Nem véletlenül nem megyek orvoshoz.
KORODA Van olyan ember, aki rá tudna beszélni, hogy mégis elmenj? Találkoztam valakivel, akire talán hallgatnál.

REVICZKY Ma reggel vért hánytam.
KORODA Azt mondta ez a régi ismerősöd, hogy vizsgáld meg magad, az ilyesmin tudnak segíteni.
REVICZKY Mondják, mondják...
KORODA Tudod, kiről beszélek? Ha kitalálsz, bólintok, azt nem tiltotta meg.
JÁSZAI *(kintről)* Reviczky urat merre találom?

Belép Jászai Mari. 40 év körüli. Kalapban, elegánsan, határozottan jön

KORODA: Jászai Mari... Üdvözlöm... Nem én vagyok.
JÁSZAI *(Korodához)* Jó napot. *(Reviczkyhez)* Magát keresem.
REVICZKY Tessék.

Koroda kimegy

REVICZKY Üljön le.
JÁSZAI *(állva marad)* Köszönöm. Nem szokásom szerkesztőségekbe járni, de magához régen készülök.
REVICZKY Számon tartják a kritikusokat?
JÁSZAI Én igen. És a költőket is.
REVICZKY A Stuart Mária-kritika miatt jött, ugye?
JÁSZAI Azért még nem jönnek, bár nincs igaza. Furcsa, hogy éppen egy költő nehezményezi, amiért a hagyományostól eltérő módon játszom egy szerepet, a konvenciók ellen. Én a versekben nem szabályt keresek, hanem költészetet.
REVICZKY De én kritikus vagyok...
JÁSZAI ...én meg színész. Folytonos hadiállapot, igaz? *(Leül)* Idefigyeljen, amikor én szerepet kapok, nem érdekel se isten, se ember. Addig beszélgetek vele, míg megtudom, milyen. Nekem Stuart Mária szalmakalapos és sárga ruhás.
REVICZKY Nem akartam megbántani.
JÁSZAI Pedig megbántott. Szerencséje, hogy régebben dicsért is. Korábban írt egy cikket, "Színésznői új nemzedék" volt a címe, emlékszik? Sok ellenséget szerzett nekem, hogy olyan szépeket gondolt rólam, úgyhogy megjegyeztem a nevét. De nem ezért jöttem, hanem azért, mert azt olvastam a maga újságjában, hogy a színészek részvéttüntetésre készülnek mellettem. Írja meg, hogy ez tévedés. Gyűlölnek engem, úgyhogy ez képtelenség.
REVICZKY Gyűlölnek? Biztosan csak arról van szó, hogy a színi világban a legnagyobb az irigység, és féltékenyek.
JÁSZAI Úgy gondolja?
REVICZKY Talán mert ezen a területen szellem nélkül is teremhet dicsőség, és mindenki vágyik rá.
JÁSZAI Félt maga tőlem, hogy ilyeneket mond?
REVICZKY Ne értse félre.
JÁSZAI Egyébként ebben sincs igaza, de mindegy. Megírja, amit kérek?
REVICZKY Megírom.
JÁSZAI Köszönöm, minél gyorsabban, ha lehet. *(Feláll)* Megyek. Egyébiránt szeretem a verseit. Most állítom össze a műsoros estemet, és ha nem bánja, szeretném a Pán halálát elszavalni.
REVICZKY *(feláll)* Nagyon kedves, köszönöm. Boldog...
JÁSZAI ... jöjjön át hozzám egy teára holnap. *(Átad egy névjegykártyát)* Ötkor várom. Semmilyen kifogást nem fogadok el, még azt sem, hogy színházba megy. Viszontlátásra. *(Kimegy)*
SZERKESZTŐ *(bejön)* Nálad volt a művésznő?
REVICZKY Nem lesz részvéttüntetés, helyesbítenie kell.
SZERKESZTŐ Akkor rossz volt az infóm. Ne haragudj, azonnal írom a javítást.

Jászai lakása. Jászai és Reviczky. Az asztalon konyakosüveg, poharak. Zöld kályha

JÁSZAI Gáz nincs, csak ez a cserépkályha. Üljön mellé, nagyon köhög. Készíték egy teát magának.

REVICZKY Teát?

JÁSZAI Teázni hívtam, nem? Még ha konyakozni kezdtünk is.

REVICZKY Nem megfázás ez, valami más.

JÁSZAI Mióta köhög?

REVICZKY Tíz éve.

JÁSZAI Akkor tejet igyon!

REVICZKY Inkább konyakot.

JÁSZAI Tejet és konyakot.

REVICZKY Azt mondják, a málnaszörp jó rá.

JÁSZAI Az nincs. Ki mondta, Emma?

REVICZKY Emma!?

JÁSZAI Olvastam a kötetét és gondolkodtam, milyen lehet ő... Tényleg így hívták? Úgy érzem, maga érte él és tőle beteg. Persze lehet, hogy tőle él. Vagy érte beteg...

REVICZKY Tíz éve nem láttam.

JÁSZAI Na látja, azóta köhög.

REVICZKY Ott tartott, hogy öt éves korában elhagyta a mamája.

JÁSZAI Ja, igen, viszont az apám élt. Szent Józsefnek hívták a háta mögött, olyan erényesen! Engem vizes kötéllel vert meg mindennap. Nekem kellett áztatnom a kötelet, hogy jól átnedvesedjen, mert büszke volt rá, hogy nem indulatból büntet. Amikor megnöttem, bűvészek cselédje lettem. Ezért is megvert. Egy vásáron megerőszkolt egy őrmester. Azért is. Meg amikor megtudta, hogy színész lettem. Hát egyikünk sem részesült valami példás nevelésben... Én nagyon kemény lettem. Maga meg olyan ábrándos.

REVICZKY Először világfájdalmas, aztán melankolikus.

JÁSZAI Miért, mi a különbség?

REVICZKY A világfájdalom betegség, a melankolia lábadozás. Nagy különbség! De a legérdekesebb az, hogy annyi rossz után, ami történt, és hogy annyit beszéltem a gyűlöletről, mégse tudok igazán gyűlölni.

JÁSZAI Muszáj pedig. Nagyon szeretni és nagyon gyűlölni.

REVICZKY Magának mindenképpen, ebből él.

JÁSZAI Maga is ebből él.

REVICZKY Csak maga jól.

JÁSZAI Ismert költő.

REVICZKY Vigasztaljon csak. Az ember legalább legyen belátó, ne hamisítsa meg a természetét. A nyomor velem született, ezer tettemből világosan kimutatható. Minek hát úgy tenni, mint a hiúság, amely a tükörben angyalszépségűnek látja magát?

JÁSZAI: Ez most melankolia, vagy világfájdalom?

REVICZKY Azt sem értem, aki büszke a nyomorára, mert az az egész világot nyomorulttá akarja tenni. De kövesse mindenki a meggyőződését. Én másmilyen nem lehetek, verseket írok, és olyan verseket írok, amilyeneket tudok. Elég, ha nekem világítanak. Bírálatokkal nem törődöm.

JÁSZAI Bírálatokkal nem törődik, bravó... A kritikus...

REVICZKY Nem vagyok kritikus.

JÁSZAI Akkor miért ír kritikákat?

REVICZKY Pénzért.

JÁSZAI Én se törödnék újságcikkkel, mert nem tanultam még belőlük, csak hát a hiúság... Bár nekem fát lehet vágni a hátamon néhány férfikollégámhoz képest. A férfiszínész az igazi nő... De a legérdekesebbek az izlandi színészek. Találkoztam velük egyszer,

egészen más emberek. Ha kritizálják a játékukat, csak elmosolyodnak finoman. Nem érdekli őket. Nem is emberek... Vörösek, nagyon furcsa az arcterendezésük, csak ülnek és néznek.

REVICZKY Lehet, hogy ír szettereket látott.
JÁSZAI Ne vicceljen már.
REVICZKY Szeretne izlandi színész lenni?
JÁSZAI *(nevet)* Nem.
REVICZKY És magyar háziasszony?
JÁSZAI Az sem.
REVICZKY Izlandi háziasszony?
JÁSZAI Nem.
REVICZKY Ír szetter?

Nevetnek

REVICZKY Na és szerelmes? Nem akar szerelmes lenni?
JÁSZAI De igen. Az jó lenne. Eddig még nem nagyon sikerült. Borzasztó ám színésznőnek lenni, nem beszélhetek normálisan senkivel. Vagy csodálnak, vagy tartanak tőlem. Esetleg gyűlölnék. De emberszámba nem vesznek, el tudja ezt képzelni? Nagyon-nagyon ritka, ha megért valaki. Olyan ritka, hogy nem is történt még ilyen. Azt várják, hogy a színpadon kívül is játsszon az ember.
REVICZKY Tudja, hogy maga az első, aki a Pán halálát úgy mondja, ahogy kell? Maga az első, aki érti.
JÁSZAI *(nevet)* Jellemző, egy halálesetet...
REVICZKY Egy isten halálát!
JÁSZAI Nem azért mondtam el magának, hogy megmutassam, mennyire értem, hanem mert szeretem mondani. Örülök, hogy van ez a vers.
REVICZKY Egy isten halála.
JÁSZAI És az is nagyon ritka, hogy tiszteljek valakit annyira, hogy közel engedjem magamhoz...
REVICZKY Annak mi a jele?
JÁSZAI Azzal mondjuk nem magázódom.
REVICZKY Értem.
JÁSZAI Érted?
REVICZKY Értem.

Reviczky töltene, de Jászai odahúzza a fejét magához. Csók

JÁSZAI Vigyázni akarok rád.

Csókolóznak

JÁSZAI Nem engedem, hogy ezentúl másé légy, hallottam, hogy éjszakázol, és vannak kis nőid, de azt akarom, hogy csak az enyém legyél, az elég lesz.
REVICZKY Hallottad?
JÁSZAI Kérdezősködtem rólad, most már eláruhatom.

Csókok

REVICZKY Ez most olyan...
JÁSZAI Így kellett lennie.

Csókok, Reviczky köhög, elfordul

JÁSZAI Amíg vért nem hánysz, nincs nagy baj.

Kocsma. Koroda és Reviczky

REVICZKY Te elmentél Dentára?
KORODA Gondoltam, nem bánod.
REVICZKY Micsoda?!
KORODA Az anyjával lakik, ahogy régen. Jól van. Ragaszkodott hozzá, hogy vigyelek el orvoshoz, nagyon feldúlt lett, amikor megtudta a betegségedet.
REVICZKY Minek mondtad? Minek mentél oda? Hogy jutott eszedbe? Egyébként ne mondj semmit róla, mert nem érdekel.
KORODA Nem érdekel.
REVICZKY Nem. Szerelmes vagyok.
KORODA Szerelmes.
REVICZKY Szerelmes. Jászai. Mellette gyógyulok meg.
KORODA Jászai?! Az színésznő! Most nyugalom kellene neked.
REVICZKY Mellette meggyógyulok, meglátod. Voltam orvosnál is, most már érdekel. Nem tudom, mi ez, vizsgáltnak még, de azt mondta, erre nincs gyógyszer, menjek el az arcoi szanatóriumba. Ott talán rendbe jövök.
KORODA Talán?
REVICZKY Így mondta. De nekem nem az kell, itt akarok maradni, itt meggyógyulni. Ez a szerelem... Ez csak úgy jött. Még nem is hiszem el igazán, hozzá kell szoknom. Úgy megvoltam magamban...
KORODA Ne éld bele magad annyira...
REVICZKY Miért? Hát mit ér, ha nem élem bele magam?
KORODA Most az egészséged a legfontosabb. Menj csak el Arcoba. Híres hely, sokan jöttek ott rendbe. Érdekes, nekem ez a Jászai olyan...
REVICZKY Nem olyan! Nem érdekel, hogy színésznő, lehetne tőlem pincér is. Új nap ragyogott fel az égen, Palikám! Ha igaz ez az egész.
KORODA Hányszor találkoztatok?
REVICZKY Úgy ötször. Alig bírom kivárni, hogy lássam. Most nem akarok elutazni.
KORODA Nem várna meg?
REVICZKY Megvár. De hogy bírom ki?
KORODA Elvárásolt téged ez a nő.
REVICZKY Tíz évenként egyszer előfordul.
KORODA Engem is elvárásolt egy. Jane-nek hívják...
REVICZKY *(nem reagál, maga elé néz)* Ez a szerelem meggyógyít. Vagy ez, vagy semmi.
KORODA Szóval akkor Emma...
REVICZKY Nincs Emma. Nincs többé.

Jászai lakása. Jászai, Reviczky

JÁSZAI Hol voltál? Két napja nem láttalak!
REVICZKY Én rohantam, vizsgálatok...
JÁSZAI Kerestelek mindenütt. Az újságnál is, csak nem akartam megmondani, ki vagyok. Ha valamennyi nőismerősöddel így bánasz, legalább nem kell féltékenykednem. Minden nap látni akarlak!
REVICZKY Én is téged, de holnap sem jöhettek. Vizsgálat...

JÁSZAI Vizsgálat!.. A szerelmednek nincs egyéb dolga, minthogy téged várjon, várjon egy ölelésre, egy csókra, egy édes szóra attól, aki már a szívére ölelte, és százszor is megcsókolta. És akkor vizsgálat? Milyen vizsgálat?

REVICZKY A tudómet nézegetik, úgy néz ki, el kell utaznom néhány napra, gyógykezelésre.

JÁSZAI Édes kedves! Éppen most gondoltam rá, hogy el kellene mennünk a bemutatóm után Caprira. Ott nincs se szerkesztőség, se színház. De jó volna. Szeretsz?

REVICZKY Meggyógyulok, aztán elmegyünk. Van Olaszországban egy szanatórium, oda kell mennem.

JÁSZAI Mikor?

REVICZKY Pár nap múlva. Két hétre.

JÁSZAI Két hétre?! Az rengeteg!

REVICZKY Rengeteg.

JÁSZAI Jaj, istenem. Addig gyere, amikor akarsz, és maradj, ameddig akarsz. Belőled egyszerre kell kivenni az embernek a részét, úgy látom.

REVICZKY Meg akarok gyógyulni.

JÁSZAI De hát mi a baj?

REVICZKY Nem tudom, nem mondanak semmit. Remélem, nem komoly. Sokkal jobban vagyok, mióta te vagy nekem. Szóval holnap nem jöhetek, de szerdán még igen.

JÁSZAI Szerdán? Az nekem nem jó, két próbám is van. Nemsokára premier. Csütörtök este?

REVICZKY Csütörtökön indulok.

JÁSZAI Akkor csütörtök.

REVICZKY Csütörtökön már indulok.

JÁSZAI Akkor két hét múlva... De mit csinálok én addig? Nem leszel ott a bemutatón... Kit várok itt tejjel és konyakkal?

REVICZKY Visszajövök, és akkor már elég lesz csak konyakkal.

Csókók

JÁSZAI Számolni fogom az órákat. A perceket.

REVICZKY Nekem csak te vagy. Csak te.

Koroda szobája. Reviczkyéhez hasonlatos, lepusztult. Koroda és Jane. Ébrednek

KORODA: Hogy aludtál?

JANE Én úgy szeretlek!

KORODA Ezt se gondoltam volna, mikor Gyulánál beszélgettünk.

JANE Még szerencse, hogy te jársz a mulatóba. Ő miattam nem szokott jönni?

KORODA Nem. Beteg.

JANE Szegény. Kérsz teát?

KORODA Kérek.

JANE Gyulát is mindig ezzel vártam. De nem jött haza olyan rendesen, mint te. Te egész más vagy, még a verseidet is megmutatod. A tieid jobban tetszenek.

KORODA Fele olyanok sincsenek, mint amiket ő ír. Figyeld csak ezt a ritmust: "Lent a hajóba / Pattog a nóta. / Durva hajósnak / Vig lakomátul / Keble kitágul. / Szűk nyakú korsók összekocódnak. / Perdül a kocka: csalfa szerencse / Pörgeti arra, pörgeti erre. / Ölben a lányok, / Ing a ruhájok, / Szív az ajak hibráljai mézet. / " Hát ki ír még ilyet? És aztán ez a drámai sűrítés: "S elnémul a duhajkodó csapat. / Nem kell a korty, nem ízlik a falat. / Thamusnak nem jön álom a szemére: / Magába száll, merengő, meghatott. / S midőn Palodeszt a hajó elérte: / A part felé / Kiáltja, mint a szózat rendelé: / "Meghalt a nagy Pán! A nagy Pán halott!" / S egyszerre - ily csodát ugyan ki látott? - Megindulnak fák, bokrok és kövek. / Halk zokogás kél: elhaló sirámot / Kínos nyöszörgés, jajgatás követ. / Velőt rázó, mély sóhajok keringnek, / Sírás

hangzik fel, csukló, szakgatott. / De kétségbe esve túlzokogja mindet: / "Mehalt a nagy Pán! A nagy Pán halott!" / "

JANE

Kívülről tudod?

KORODA

Ez a legjobb verse.

JANE

Te, megfigyelted, hogy mindig szóba hozod őt? Olyan furcsa, azt hittem, nem is akarsz velem róla egy szót se beszélni. De hát egy gondolatod sincs, ami nem róla szól.

KORODA

Biztos azért, mert most beteg.

JANE

Nekem is fáj a fejem egész nap. De amikor te hazajössz, huss, elmúlik minden rossz.

KORODA

Jane...

Ölelés, csók

JANE

(kibontakozik) Te... Ki az a Pán?

KORODA

Pán? A görög mitológiában ő a természet istene. Kecskelába volt.

JANE

Hogyhogy kecskelába?

KORODA

Az mindegy.

JANE

És ez igaz?

KORODA

Hát attól függ először is, hogy hiszel benne, vagy nem. Mitológia.

JANE

És miről szól ez a vers?

KORODA

Megy egy hajó, még régen, görögök utaznak rajta. Van egy Thamus nevű kormányos. Az utasok lent mulatoznak, ő pedig egyszercsak szózatot hall. Azt hiszi, valamelyik részeg beszél hozzá, de aztán rájön, hogy az égből jön a hang. És azt mondja a hang neki: adja hírül, hogy Pán halott. Az volt az istenük. És akkor az a vége, hogy "Pán és családja meghalt. Él az isten: / Nem fűben, fában, kőben, de a szívből. / A kicsapongó istenek halottak, / Kora lejárt a dölyfös boldogoknak, / A szenvedők bírják eztán a földet. / Édes gyönyör lesz hullatni könnyet. // Az erdő hallgatag, szelíd magánya / A búsulóknak lesz vigasztalása. / Ki szomorú nem volt, az mind pogány, / Ő rendelé ezt így a Golgothán. / Ő, aki jámbor, irgalmas, szelíd / S elvette a világnak bűneit. /"

JANE

Jól van, nem kell elszavalni az egészet. Szóval meghalt az istenük és új isten jött.

Elég jó vers.

KORODA

Jó. Elég jó.

JANE

Pán... Koroda Pán! Jó, mi?

KORODA

Kicsi Jane...

Ölelkeznek

Arco. Kis szoba. Reviczky Jászhai-képet szorongat, fel-alá járkál

ARCOI SZOBALÁNY *(kintről)* Reviczky úr, levele jött. De jó magának, minden nap kap egyet.

REVICZKY

(kirohan) Adja ide! *(Behozza a levelet, feltépi, izgatottan olvassa)* "Édes kis fülemülém! Két napja nem kaptam levelet tőled, elképzelni sem tudom, miért.

Egészen össze vagyok zavarodva. Megbántottalak? Remélem, inkább csak érdekessé akarod tenni magad azzal, hogy nem írsz. Mit akarsz, te gyerek? Bocsánatot adni, vagy kapni? Ha adsz, hálás szívvel hajtom meg a fejem, ha vársz, tiszta szívemből kész a bocsánat. Nagyon kezdem érezni a hiányodat. Milyen jó volna beszélgetni veled, akihez én tartozom, aki az enyém! Odavágyom, de úgy, hogy minden este egy istenadta prizniccel kell lekötönni. Remélem, gyógyulsz, és szeretném, ha nagyon jókedvű lennél. Amíg engem szeretsz, semmitől nem kell megijedned. Fordítsd az Ibsent, várják! És képzeld, beszerkesztik néhány versedet egy antológiába, most hallottam. Vigyázz magadra, és írd nekem! És írd egy verset is, ha ráérsz. Felkértek,

hogy egy ünnepségen valami tanulságos, női erényeket dicsőítő verset szavaljak. Ha ismersz női erényeket, írd róla... Pihenj sokat, várlak." (*Leereszti a levelet*) Vár... Erős és gyöngéd, öntudatos és nőies... Mint az életem. De hát írtam minden nap, meg kellett kapnia. Nem értem, miért nem ért oda. (*Köhögőroham, földre esik, kétségbeesik*) Levelek a szenvedések birodalmából... Késő már, tudom... Az itteni orvosok őszintébbek. De miért most? Miért pont én? Más is iszik, más is fázik, éjszakázik! Mit tegyek, istenem, mondd meg nekem! Vállalok mindent, bármelyik rovatban... Most, amikor... Adatokat kérnek az irodalmi lexikonba... A Nórát fordítom... Kész az új kötetem... Az utolsó?... Szeret egy asszony... Biztos, hogy szeret, nem lehet tévedés... Szeret engem... (*Kétségbeesetten rohángál*) Mit csináljak? Mit csináljak? Istenkém, annyiszor fogtad a kezemet, vezettél ide-oda, bemutattál minden szörnyűségnek... Van még, mutogass csak... Nem lehet, hogy most engedsz el... (*Köhög*) Azért köhögök csak, mert eljöttem tőle... Hazamegyek, és mellette meggyógyulok... Mégiscsak más mellette... Még három nap, és minden rendbe jön. Azt már kibírom.

Jászai lakásának bejárata. Reviczky az ajtóban áll, Jászai cselédjével beszélget

CSELÉD	Nincs, kérem.
REVICZKY	Mikor jön?
CSELÉD	Elutazott.
REVICZKY	Elutazott? Az nem lehet... Hová?
CSELÉD	Vidékre, nem hagyta meg.
REVICZKY	Nem értem. Tudta, hogy jövök.
CSELÉD	Nem tudom, nem mondta.
REVICZKY	Valami dolga van?
CSELÉD	Nem tudom, kérem.
REVICZKY	Nem üzent valakit? Reviczky Gyulának nem üzent semmit?
CSELÉD	Nem üzent senkinek.

Kocsma. Koroda és Reviczky. Reviczky rosszul van

KORODA	Majd visszajön. Addig bírd ki nélküle. Szép június van, addig pihensz.
REVICZKY	Hogy elfogyott a hold... Késő... Késő... Mindennek vége van...
KORODA	Jobban vagy, jobb a színed. Mégiscsak jót tett a pihenés.
REVICZKY	Késő... Elment. Tudtam.
JANE	(<i>belép, Korodába karol. Reviczkynek</i>) Szerbusz.
KORODA	(<i>Reviczkynek</i>) Nem mondtam még neked... Mi most együtt vagyunk.
REVICZKY	Legyetek boldogok.
JANE	Köszönjük. Nem is csodálkozol?
KORODA	Láttad az Ország-Világot? Egész oldalas kép jelent meg rólad!
JANE	Nagyon jó kép!
KORODA	Nyomdában van a köteted. A Kisfaludy Társaság adott száz forintot rá, de ahhoz ragaszkodtak, hogy a Perdita-ciklus ne legyen benne. Ki kellett venni, utólagos engedelmeddel...
REVICZKY	Micsoda? Azt nem lehet. Bár mindegy.

Megtört ember közeleg egy hátsó asztaltól a kijárat felé. Lassan lépeget

JANE	Pedig nagyon jók, olvastam, érdekes versek. Nem is tudtam, hogy írtad...
------	--

KORODA *(Reviczkyhez)* ...nézd csak, Vajda János! Szépeket mond rólad az asztalánál. *(Jane-nek Vajdáról)* Nagy költő, de tönkretették a nők. *(Reviczkyhez)* Elvált, a híres Gina meg szobaasszony Bécsben. Állítólag artistáknak ad ki lakást. Ez a hír teljesen tönkretette.

Vajda odaér

KORODA Tiszteletem.
VAJDA *(Korodának biccent, Reviczkynek)* Örülök, hogy látom. Hogy van?
REVICZKY Alig. És Ön?
VAJDA A végét járom. Lassan vége a bálnak. Hallom, külföldön volt.
REVICZKY Igen, egy felesleges gyógykezelésen. Hol nyaral idén?
VAJDA Én? A kerepesi temetőben. *(Int, elmegy)*
REVICZKY Akkor viszontlátásra.
KORODA Viszontlátásra!
JANE Jópofa ember.
KORODA *(Jane-nek)* Nagyon szép verseket írt a szerelméhez. Rengeteget szenvedett tőle. Majd megmutatom a verseket. *(Reviczkyhez)* Van egy rossz hírem.
REVICZKY Nem lehet.
KORODA A birtokper nem érdemes megindítani. Megpróbáltam mindent, de idejét múlta a dolog, nem foglalkoznak vele.
REVICZKY Birtokper? Hát mit számít az nekem? Nem érted?..
JANE Neked nem kell pénz? Ha meggyógyulsz...
REVICZKY ...nem gyógyulok meg. Nem vagyok életképes.
KORODA Ugyan már, megint kezdod.
REVICZKY Így van. És nem a világ a hibás, az olyan, amilyen: én vagyok rossz matéria a boldogsághoz. Pedig nem akarok én már semmit, csak maradni. Nyugodni. Annyi minden tervem volt, de ha még egyszer egészséges lennék, csak egyszerű ruhát, telt gyomrot, kis meleg szobát kívánnék, és boldog lennék, mint senki más. A szerelem az csak ráadás. Az nem kell. Olyan nincs is. Nem kell a világ millió öröme és bánata, csak a semmi kis nyugalom...
KORODA ...hogyan érzed most magad?
REVICZKY ...de hát mindenki ott áll, ahol megérdemli... Hogy érzem magam? Enni nem tudok, a mellem szúr, éjjelente izzadok, vért hányok, a hőmérsékletem mindig 37 fok fölött van... Így érzem magam, és közben elképzelhetetlenül vágyom élni sokáig, sokáig. Vágyom élni, ahogy még soha. A nevem talán élni fog, de a testem felmondja a szolgálatot.
KORODA Ugyan...
REVICZKY Azért vágyom élni, mert már nem élek sokáig. Pedig ez az élet, ez egy olyan semmiség... A gyerek tehetetlen, a fiatal vágyak gyöttrik, aztán jön a betegség. És az ember persze magán át lát, a szomorúnak szomorú, a gonosznak gonosz a világ. Nekem tehát beteg. A világ csak hangulat. De nem igaz, amit beszélek... Én annyi mindent akarok még! Párizsba akarok menni! Te... Képzeld, Zola kis füzettel utazott vidékre, hogy lejegyezze a falusiak mondatait... Verlaine iszik és koldul... De élnek! Élnek! Én meg meghalok! Hallod, barátom? Meg fogok halni. Tudod, megint elolvastam azt a Flaubert-novellát Arcoban. Van az az írása... Mondtam már, ami a zöld papagájról szól. A cselédlány álma... Ami soha nem lesz meg. Miért nem lehet megkapni a zöld papagájt?..
JANE *(Korodához)* Szeretne egy papagájt?
REVICZKY De jó neked, Jane. *(Köhögőroham)* Csak én nem tudtam soha, hogy kell boldognak lenni. Egy ideje mindig Jézus szeméire gondolok... A szellem kész, de a test erőtlenség, és vége... Talán Jézus boldogsága az egyetlen igazi... A megvigasztalt fájdalom... Az ég könnyzáporától nedves virág, melyet a nap sugarai csókolnak... Talán ez...

Összeesik, elájul

JANE Jézusom, mi történt veled?
KORODA Gyorsan kórházba! Gyorsan!

Kórház. Reviczky az ágyon alszik. A mellette lévő ágyon a temetői öregember fekszik, a plafont bámulja. A szobában Koroda és egy ápolónő

KORODA (fel-alá rohangál) Azonnal hívjanak egy specialistát! A legjobb kezekben legyen!
ÁPOLÓNŐ A legjobb kezekben van, nyugodjon meg. Többet nem tehetünk. A doktor úrnak el kellett mennie, de visszajön nemsokára.

KORODA Tegnap se volt itt! (nyugodtabban) Sokat alszik?
ÁPOLÓNŐ Az éjszakája rossz volt, de reggeltől úgy délig aludt.

KORODA Mikor várható javulás?

ÁPOLÓNŐ Nem várható javulás.

KORODA Mit mond?

ÁPOLÓNŐ Bármelyik roham elviheti. Két görcs között jobban van, mintha nem is lenne beteg. Aztán borzalmas kínokat él át megint.

KORODA Bármelyik roham elviheti? Hát segítsenek! Azért vannak itt, nem? Segítsenek!
ÁPOLÓNŐ Az előzőnél már azt hittük, vége van. Azóta alszik. Nem lenne szabad látogatni, de most már nem lehet megtiltani...

KORODA Nincs semmi remény?

ÁPOLÓNŐ Nem tudunk segíteni.

KORODA Az nem lehet... Talán mégis, ha eljönne. Az segítene... Pedig tudja, hogy itt fekszik...

REVICZKY (ébred) Itt vagy?

KORODA Hogy érzed magad?

REVICZKY Ez már az utolsó stáció.

KORODA Hagyd ezt abba...

REVICZKY Ez már a végfeloszlás, barátom. Még egy köhögés, és végem. Figyeld csak meg. Érzem. De már megnyugodtam.

Csend

Nem volt itt? Egyszer még látni akartam azt a nőt, aki szeretett, de hát minek akar az ember bármit is a halálos ágyán?

KORODA Ez egy kórházi ágy, ahol téged meggyógyítanak...

REVICZKY Ne erőlködj. El kellene búcsúznunk... Itt van 96 forint a párnám alatt, majd tudjad. Ott tartom, mert ellopnák. (Az öregre mutat) Ez például egy csaló. Nagy csaló, ismerem régről...

KORODA: Akarsz egyágyas szobában lenni?

REVICZKY Jobb lenne, ha senki nem látna.

Komjáthy lép be

REVICZKY Még időben jöttél, nemsokára tényleg sötét pont leszek...

KOMJÁTHY Jobban vagy?

REVICZKY Mondd csak, benne leszek az újságokban?

KOMJÁTHY Ha adsz verset nekik, biztos.

REVICZKY Írnak rólam nekrológot, mit gondolsz?

KOMJÁTHY Ha eljön az ideje, írnak.

REVICZKY Jól van, ezt akartam hallani.

KORODA Valami most öt éves forma ifjú majd...

REVICZKY *(kulcsot ad Korodának)* Ez a szekrénykulcs a lakásomba való. Nekem már nem kell. A párna alatti pénzből ki lehet fizetni az utolsó hónapot. *(Komjáthyhoz)* Mi van a lexikonoddal?

KOMJÁTHY: Készül.

REVICZKY Látod, nem írtam meg a drámámat.

KOMJÁTHY Majd megírod.

KORODA Kérsz teát?

REVICZKY Nem. Semmit. Látjátok, milyen nyugodt vagyok... Hogy megnyugszik az ember... Így van kitalálva... Lázadozik, dühöng, aztán beletörődik... Még ezt is kibírja, hogy meghal.

KOMJÁTHY Mi nem halunk meg csak úgy.

KORODA Elkészült a Magyar Költők Antológiája... Szép nagy fejezet van benne rólad.

REVICZKY Mikor jelenik meg?

KORODA Talán karácsonyra.

REVICZKY Karácsonyra!.. *(Köhög)*

Tocsek lép be

KORODA Tocsek!

REVICZKY Na, mindenki eljön... Szép előadás...

TOCSEK Ne haragudjatok. Hallottam, mi történt, gondoltam, eljövök... Megvettem akkor a kötetedet. Ne haragudj.

KORODA Miért, mi történt, csak megbetegedett...

REVICZKY *(Tocsekhez)* Te is tudod, hogy meghalok?

TOCSEK Gondoltam, béküljünk ki előtte.

KORODA Miket beszél ez? Majd kibékültök, ha meggyógyult.

REVICZKY Most, vagy soha. Kibékülünk, persze...

TOCSEK Szép életed volt, arra gondolj... Tiszta, becsületes.

KORODA *(felpattan, tuszkolja ki Tocseket)* Menj innen! Menj ki! *(Kilöki az ajtón. Reviczkyhez)* Ne törődj vele, hallhatott valami hülyeséget.

REVICZKY Ő legalább őszinte. Hívd vissza.

KORODA Nem, nem tud semmit...

REVICZKY Pali...

KORODA Igen?

REVICZKY Én nem vagyok hülye.

KORODA Hogy?

REVICZKY Nem vagyok hülye...

A kórterem másik végében. Komjáthy és Ápolónő

KOMJÁTHY Költő.

ÁPOLÓNŐ Híres?

KOMJÁTHY Híres.

ÁPOLÓNŐ Milyen verseket írt? Szerelmeseket?

KOMJÁTHY Szerelmeseket.

ÁPOLÓNŐ Bocsásson meg. *(Elszégylelli magát, kimegy)*

REVICZKY *(köhög)* Ha eljönne... Jászai... Mondjátok meg neki, hogy nem haragszom rá. Ő se haragudjon, nem írtam meg azt a verset, amit kért...

KORODA Biztosan eljön.

REVICZKY Hogy nem haragszom.

Nagy köhögőroham. Reviczky álma: más fényekkel megvilágított színpad, misztikus hangulat, zene. Nyilvánvalónak kell lenni, hogy álmról van szó. Lajka jön kék ruhában, megáll, rámosolyog az ágyban ülő Reviczkyre. Elmegy. Emma az ágy mögül lép elő fehér ruhában, kezét Reviczky fejére teszi

REVICZKY Pedig szeretsz.

Emma mosolyogva elmegy. Jászai fekete ruhában hintán lendül be az ágy mellé

REVICZKY Én gyenge vagyok, te élni akarsz, igaz?

Jászai visszalendül. Reviczky forgolódik, az álmnak vége, a zene is megáll

REVICZKY (ébred, kiabál) Nem akarom! Nem akarom!
KORODA Nyugodj meg, semmi baj.
REVICZKY Itt volt mind!
KORODA Csak rossz álom... Semmi baj. Mindjárt jobban leszel.
REVICZKY Itt volt mind, de egy szót se szóltak. Egy szót se...

Elalszik. Az ápolónő lép be, kezében kis díszdoboz

KORODA Nővérke, volt egy roham... Mit tegyünk?
ÁPOLÓNŐ (megnézi Reviczkyt) Legyenek mellette, ez a legtöbb.
KORODA Hol az orvos?
ÁPOLÓNŐ Mindegy, higgye el.
KORODA Nem hiszem!
ÁPOLÓNŐ (dobozra mutat) Ezt Jászai művésznő küldi neki. (Az ébredő Reviczkynek átadja a dobozt, majd kimegy)
REVICZKY (olvassa a doboz feliratát) "Értéknélküli rózsaminták" .. Gondol rám... (Újabb roham, hánykolódik, megrémül) Még nem akarom! Még ne! Segítsetek! Segítsetek! Hozzátok!..
KOMJÁTHY Mit kér?
REVICZKY Hozzátok gyorsan!
KORODA (Komjáthynak) Hívd a nővért!

A zajra belép az ápolónő és Tocsek is

KOMJÁTHY (Korodának) Tartsd a fejét!
REVICZKY Hozzátok a papagájt! A zöld papagájt! Hozzátok ide a zöld papagájt! Hozzátok ide!

Koroda fogja a fejét, Ápolónő injekciós tűvel közeledik, de Reviczky már halott. Csend. Először az Ápolónő mozdul, helyére teszi a tűt

ÖREGEMBER (felkel az ágyáról, nagyon lassan odatotyog az ablakhoz, kinéz) Milyen kék ég van.